

DZIENNIK BYDGOSKI

Wychodzi codziennie z wyjątkiem niedziel i świąt.
Do „Dziennika” dołącza się co tydzień „SPORT POMORSKI”.
Redakcja otwarta od godziny 8—12 przed południem i od 5—6 po południu.
Redaktor naczelny przyjmuje od godziny 11—12 przed południem.
Rękopisów niezamówionych nie zwraca się.
Redakcja i Administracja w Bydgoszczy, ulica Poznańska 30.
Filje: w Bydgoszczy, ul. Dworcowa 2 — w Toruniu, ul. Mostowa 17
w Grudziądzu, ul. Groblowa 5.

Przedpłata wynosi w ekspedycji i agencjach 275 zł miesięcznie,
825 zł kwartalnie; przez pocztę w dom 3.11 zł miesięcznie, 9.33 zł kwartalnie.
Pod opaską: w Polsce 5.00 zł, do Gdańska 4.00 guld.,
do Niemiec 4.00 mk., do Francji i Ameryki 7.50 zł miesięcznie.
W razie wypadków, spowodowanych siłą wyższą, przeszkód w zakładzie,
strajków itp., wydawnictwo nie odpowiada za dostarczanie pisma,
a abonenci niemają prawa do odszkodowania.

Telefony: Redakcja 326, Naczelny redaktor 316, Administracja 315, Buchalterja 1374. — Filje: Bydgoszcz 1299, Toruń 800, Grudziądz 254.

Numer 124.

BYDGOSZCZ, czwartek dnia 31 maja 1928 r.

Rok XXII.

Triumfujący hakatyzm.

Radość niemiecka z utraty mandatów polskich i bajeczki o dobrem traktowaniu mniejszości w Prusach. Zjazd „Deutscher Schutzbund” w Essen. Znamienne oświadczenie ks. kardynała kolońskiego i wypaczenie enuncjacji przez nacjonalistów niemieckich. Oślawiony baron Gayl przemawia.. Hugenberg wirująca swoje trzy grosze.

(Od naszego korespondenta berlińskiego

Berlin, w maju.

Prasa nacjonalistyczna, bardzo smutna po klęsce wyborczej swego stronnictwa, pociesza się jedynie cudzem nie-szczęściem; utrata dwóch mandatów sejmowych polskich i pozbawienie milionowej niemal mniejszości przedstawicielstwa własnego w parlamentach wywołały poszum radości w „Anzeigerach” i „Blättern” całego Reichu. Nie dość na tem. Już czytamy sprostowania warszawskich korespondentów pism niemieckich, którzy nawet się zgodzić nie chcą na rzeczy tak oczywiste, jak utrudnienie ludności polskiej wyborów w duchu narodowym, ze względu na gospodarczą zależność większości Polaków-obywateli pruskich. Nawet umiarkowany skądinąd korespondent znanego pisma demokratycznego wyjeżdża z bajeczką o dobrem traktowaniu mniejszości polskiej w Niemczech. „Mniejszości w Polsce — pisze ów pan — zmuszone są do mocnego zwarcia się, dla ochrony swoich praw. Widocznie nie zachodzi ta potrzeba wśród mniejszości polskiej w Niemczech, bo jest ona dobrze traktowana”. Ironja lub zupełna nieznanomość rzeczy! Słusznie bowiem stwierdził znany publicysta polski, że Niemcy „prowadzą politykę Wilhelma bez Wilhelma”. Republika niemiecka nie różni się swym postępowaniem wobec Polaków, obywateli pruskich, niczem od rządów Bismarcków i Bülowów, chyba większą intensywnością walki antypolskiej. Dowodne świadectwo o tem wystawia choćby wielki zjazd niemieckiego Schutzbundu, jaki ostatnio odbył się w Essen.

Niemiecki Schutzbund grupuje w swoim łonie większość organizacji, mających na celu obronę Niemców zagranicznych i nadgranicznych. Stąd dwa cele: obrona mniejszości niemieckiej zagranicą i zwalczanie cudzych mniejszości w kraju. Rodakom Kanta dotychczas nie narzuciła się świadomość nielogiczności takiego programu, gdzie zapomniano widocznie o maksymie „nie czyń drugiemu, co tobie nie miło”, a pojęcie obowiązku, jako podstawy etycznej, uległo karykaturalnemu przeobrażeniu, jako obowiązku wojującego nacjonalizmu niemieckiego i „kategorycznego imperatywu” hegemonji pruskiej.

Enuncjacje dostojników Kościoła są z zadziwiającą dowolnością interpretowane w duchu nacjonalistycznym. Tak np. złożył w Essen kanonik Jansen w imieniu ks. kardynała kolońskiego Schultego oświadczenie treści następującej: Kardynał i Zarząd Archidiecezji solidaryzują się ze Związkami, które, jak np. Deutscher Schutzbund, chronią niepisane boskie prawa naturalne każdego człowieka, nienaruszalne i wtedy, jeśli człowiek ten żyje wśród obcego narodu.

Obejdzie się bez prowizorium budżetowego!

Stabilizacja naszej waluty jest murowaną.

Warszawa, 29. 5. (Pat.) W dniu dzisiejszym odbyło się 11 posiedzenie Sejmu. Ślubowanie poselskie złożyli posłowie Mikołaj Osada i Antoni Maksymowicz. Marszałek zaproponował Izbie porządek obrad ustalony na dzisiejszym posiedzeniu przewodniczących klubów, przyczem plan ten został przez Izbę zaakceptowany. Posiedzenia odbywać się będą od godz. 11 do 2 i od godz. 3,30 do 8,30 wieczorem. Drugie czytanie budżetu powinno być ukończone dnia 12 czerwca, a 2 dni pozostaje na trzecie czytanie. Dnia 15 czerwca preliminarz powinien być odesłany do Senatu. Marszałek Sejmu porozumie się z marszałkiem Senatu, aby budżet dnia 26 czerwca mógł powrócić do Sejmu. Sejm miałby wtedy czas rozpatrzyć poprawki Senatu i budżet mógłby być ustalony w terminie bez uciekania się do prowizorium budżetowego. Wszy-

stkie stronnictwa — zaznaczył marszałek — zgodne są co do tego, że budżet powinien być w terminie uchwalony. Następnie zabrai głos sprawozdawca generalny budżetu prof. Krzyżanowski (BB), stwierdzając, że obecnie jesteśmy w tem szczęśliwym położeniu, iż troska o stałość naszej waluty odpada, gdyż waluta nasza stoi na fundamentach bezwzględnie stałych. W październiku ub. roku rząd wydał dekret o powrocie do waluty złotej, czem definitywnie stabilizował złotego. Rząd uznał wówczas, że warunkiem zwiększenia zaufania wewnątrz i na zewnątrz kraju do waluty jest powrót do wyplat w złocie, co umożliwi dopływ kapitałów zagranicznych. Dopływ ten po wojnie jest dla nas jeszcze większą koniecznością, niż przedtem.

(Posiedzenie Sejmu odbywa się w dalszym ciągu.)

Trudno gadać z upartymi Litwinami

Rozbicie rokowań w Warszawie — w Berlinie zawarto umowę.

Warszawa, 30. 5. (Tel. wł.) Wskutek rozbicia się rokowań polsko-litewskich w Warszawie, następne posiedzenie trzech komisji (ekonomicznej, komunikacyjnej i tranzytu) ustalono na 28 czerwca br.

Porozumienie natomiast osiągnięto w Berlinie w komisji dla spraw prawnych i ruchu granicznego. Spisano tekst umowy o lokalnym ruchu granicznym.

Ostrożne stanowisko Chamberlaina w sprawie litewskiej.

Wykręty Waldemarasa.

Kowno, 30. 5. (Tel. wł.) Waldemarasa oświadczył w wywiadzie prasowym, że Chamberlain zapytał go, czy proklamacja Wilna stolicą Litwy nie wywoła trudności w dalszych rokowaniach z Polską. Na to odpowiedział, że porozumienie z Warszawą przed rozwiązaniem kwestji wileńskiej byłoby tylko prowizorycznym (!) Angielski minister zauważył, że nikomu nie daje obietnic w odniesieniu do spraw polsko-litewskich. Waldemarasa podniósł następnie, że Litwy nie obowiązuje decyzja rady amba-

sadorów przyznająca Wilno Polsce (?) Porozumienie o ruchu granicznym zawarte z Polską w Berlinie zatwierdzą oba państwa. W końcu zapowiedział premier litewski przyjazd na czerwcową sesję Ligi Narodów. Na posiedzeniu tem znajduje się m. i. sprawa litewskich szkół na Wileńszczyźnie, skarga mniejszości narodowych na Litwie w powodu pokrzywdzenia reformą rolną oraz sprawozdanie podkomisji polsko-litewskiej.

Napad Litwinów na kościół polski.

Warszawa, 30. 5. (Tel. wł.) Z za kordonu litewskiego donoszą o dzikim napadzie bojówki litewskiej na kościół w Pierwiatach. W świątyni tej odprawiał modły w języku polskim ks. Malinowski, którego awanturnicy ze znanym a-

gitatorem Stefanowiczem na czele zmusili do przerwania nabożeństwa. Następnie bojówka wtargnęła do zakrystji i usiłowała księdza pobić. Niedopuszczyła jednak do tego policja, która Stefanowicza przyaresztowała.

Utrzymanie ducha religijnego i wolność sumienia możliwe są tylko wtedy, gdy wolno używać języka ojczystego („freier Gebrauch von Muttersprache und Mutterlaut”). Kościół wie, że państwo, które szanuje te prawa nawet u swych obcoplemiennych poddanych, tem samem stwarza sobie najpewniejszy fundament „bytu”. Te szlachetne słowa, których jasność nie pozostawia nic do życzenia, natychmiast przekreślono w duchu hakatystycznym. „Kościół broni mniejszości niemieckiej”. Zapewne. Ale

czemu nie rozciągacie oświadczenia ks. kardynała na wasze wewnętrzne stosunki? Pisaliśmy już i ciągle będziemy powtarzać ten oburzający każdego uczciwego człowieka fakt, że na „sto pięćdziesiąt tysięcy dzieci polskich w wieku szkolnym w Niemczech, pobiera naukę religji w języku polskim mizerne dwa tysiące. Stosunki w Polsce — położenie mniejszości niemieckiej w granicach Rzeczypospolitej — są dla Polaków w Niemczech wysnioną bajką z Tysiąca i Jednej Nocy.

Główny referat na Zjeździe miał „niekoronowany król Prus Wschodnich”, oślawiony polakożerca, baron von Gayl. Mówił on o „znaczeniu Wschodu w niemieckiej polityce narodowej”. Hakatysta ukrył się znowu za płaszczykiem „kulturtraegera”: Rozszerzenie się narodu niemieckiego na wschód — mówił p. Gayl — jest pierwszorzędnym czynnikiem kulturalnym, który zasadniczo zmieni oblicze Europy. (Tak! Ale w innym sensie, jak mówcy się wydaje). „Stabość niemieckiego położenia na Wschodzie polegała na tem, że na ziemiach owych pozostały resztki (!) obcoplemienne, których krew była silniejszą od niemieckiego życia kulturalnego i gospodarczego. Dzięki temu rozerwało dyktando wersalskie (każdy pokój, kochany panie Gayl, jest dyktandem zwycięzców!) niemiecką pozycję na Wschodzie pod pozorem prawa” (sic!) W dalszym ciągu wywołał baron Gayl duchy Bismarcka, Kanta, wartości etyczne i cały „klimbim” przeszłości takiej, jak uczono w rządowych szkołach cesarskich Niemiec, gdzie panujący był genjuszem, cudem i personifikacją niemieckości, a poddani mieli prawo „stillhalten, Maul halten, durchhalten”.

Dodawać nie trzeba, że ideał Niemiec „Freiherra” von Gayl jest nam specjalnie obrzydliwy. Jeżeli Niemcy coś znaczą w świecie, to zasłużyli sobie na to mimo panów Gaylów i wbrew ich służalczej soldatesce. Historjzofja Freiherra, liżącego stopy Hohenzollernów, niby nas zresztą nie obchodziła, gdyby nie „praktyczne wnioski”, jakie ów pan wysnuwa na przyszłość. „Niemiecki naród („deutsches Volkstum”) konkluduje p. Gayl, jest, jako duchowa i materialna całość, nie do pomyślenia bez niemieckiego stanu posiadania na Wschodzie. „Mówcy zależy na terenach na Wschód od Odry, których rzekomo nie chce odzyskać z bronią w ręku, ale — „wie macht man das?” — w drodze pokojowej..

Podczas gdy w Essen obradował w ten sposób niemiecki Schutzbund, dygał pan Waldemarasa na Downing Street i w pałacu Buckinghamskim w Londynie. Pan Hugenberg-Northcliff prasowy prawicy niemieckiej — ma przy tej sposobności też coś do mówienia. Jego leiborgan, berliński „Tag”, robi to na następującą modłę: „Jeśli rokowania traktatowe polsko - niemieckie doprowadzą do pozytywnego wyniku, poprawi się położenie rolnika polskiego na niekorzyść rolnika niemieckiego. Zainteresowanie gospodarcze Litwy zwróci się wtedy raczej ku Polsce niż ku Niemcom. Dzięki takiej sytuacji, nastąpi zarogulowanie Niemiec na Wschodzie, przez związek Polski i państw bałtyckich, co, w pierwszej linii, zagrozi (?) Prusom Wschodnim. Anglicy popierają ten rozwój, póki Niemcy kokietują z Rosją. Jako kontrposunięcie, winny Niemcy porozumieć się jaknajprędzej z Litwą i na tej podstawie organicznie przebudować cały system niemieckiej polityki na Wschodzie.

Niemiecka myśl polityczna buja między dwoma biegunami: przebrzmiałymi tendencjami ucisku Słowiańszczyzny i bezzasadnymi obawami o całość wschodnich rubieży niemieckich. Zie myśli płoszą sen spokojny. Co na to kierownik polityki zagranicznej Rzeszy, laureat nagrody pokojowej Nobla?

Dr. Alfred Bzowiecki.

Dla urzędników trzeba stworzyć trwałe podstawy bytu.

Przemówienie dra Bartla na plenum Sejmu.

Warszawa, 30. 5. (tel. wł.) Na dzisiejszym posiedzeniu Sejmu zabrał głos wicepremier Bartel celem oświetlenia sprawy budżetu odnośnie do zmian dokonanych w nim przez komisje sejmowe. Mówca wykazał całą neodpowiedzialność w zwiększeniu wydatków budżetowych o 50 przeszło milionów a zmniejszeniu ich w innych rubrykach o przeszło 20 milionów, tak, że saldo niepokryte wynosi prawie 30 milionów. Rząd domagać się będzie na plenum sejmowym przywrócenia ustanowionej przez niego równowagi budżetowej. Przeszedł następnie do omawiania kwestji urzędniczej, wykazując, że podwyżki płac urzędniczych niepodobna uzyskać przez oszczędności robione na wydatkach inwestycyjnych. Wykładnikiem rozwoju państwa nie może być pod żadnym warunkiem wzrastający jedynie budżet konsumpcyjny. Możliwość inwestowania w państwo jest nakazem zarówno racji stanu, jak i poczucia dumy narodowej. Okrojenie budżetu na tem tle do sumy 1 miliard 200 milionów byłoby wyrazem swoistej wprawdzie ale zgubnej dla nas ekonomiki. Dla poprawy bytu urzędników trzeba stworzyć trwałe podstawy. Proponowana przez niektórych członków komisji redukcja urzędników po przeprowadzonej już niedawno redukcji prawie o 3% jest niemożliwa, gdyż zaszkodziłaby usprawnieniu pracy. Najmniej zaś do pomyślenia jest

redukcja nauczycieli, których ilość przeciwnie powinna być zwiększona i to o 3.500 etatów rocznie. Możliwym natomiast jest zmniejszenie wydatku na emerytury i zaopatrzenia inwalidów wojennych. (!!!)

Tak samo nie jest do pomyślenia redukcja pracowników kolejowych wobec wzmagającej się pracy przewozowej. Również wobec potrzeby rozszerzenia i zgęszczenia w kraju sieci urzędów pocztowych nie może być mowy o zmniejszeniu personelu pocztowego. Ta pobieźna chociaż, ale dokładna analiza wykazuje, że ewentualna dalsza redukcja pracowników państwowych musi być z rachuby całkowicie usunięta. Jedyną drogą wyjścia są przedłożone przez rząd propozycje zwiększenia dochodów państwowych, a to w drodze podatku wiejskiego, domowego i gruntowego. Komisja odnośnie wnioski rządu odrzuciła. Rząd mimo to gotów jest szukać wyjścia z stworzonej w ten sposób sytuacji. Trudność polega na tem, że wielu posłów mija się z prawdą, utrzymując, że chłopci patrzą z zazdrością na mieszkania nauczycieli, nie rozumiejąc potrzeb człowieka pracującego mózgiem. Brak należytego zrozumienia pracy ludzkiej jest równocześnie brakiem należytej jej oceny. Po wicepremierze zabrał głos sprawozdawca budżetowy poseł Krzyżanowski.

Sejm przedyskutuje budżet w 90 godzinach.

Warszawa, 29. 5. (PAT) Dziś w południe pod przewodnictwem marszałka Sejmu Daszyńskiego odbyło się posiedzenie przywódców klubów sejmowych, na którym ustalono plan prac nad budżetem na plenum Sejmu. Marszałek zaproponował program przy dyskusji nad budżetem, oparty na doświadczeniach lat ubiegłych, polegający na tem, że klubom sejmowym wyznacza się określony zgóry kontyngent czasu na przemówienia zarówno w dyskusji ogólnej, jak i szczegółowej. Kontyngent czasu wyznaczony poszczególnym klubom jest uzależniony od ich liczebności, jednakże zaproponowany plan obdarza mniejsze kluby pewnymi uprzywilejowaniami, gdyż przyznaje im nieco wyższy kontyngent, niżby to wynikało ze ściśle arytmetycznego obliczenia. Plan ten został przyjęty przez przywódców klubów z tem jednakże, iż będzie on zaakceptowany przez plenum Sejmu. Ogółem przeznaczają się 64 godziny i 46 minut na przemówienia przedstawicieli stronnictw zarówno w ogólnej jak i szczegółowej debacie budżetowej. Przemówienia referentów i przedstawicieli rządu trwać mają 26 godzin, tak, że prace nad budżetem miałyby zamykać się w granicach 90 godzin, to znaczy zostałyby ukończone dnia 14 czerwca. Jednocześnie postanowiono iż w pierwszej kolejności rozpatrywane będą budżety Ministerstwa Rolnictwa i Reform Rolnych.

Walny Zjazd Nauczycielstwa w Grudziądzu.

W ub. poniedziałek w Grudziądzu w dawnej sali Bazaru odbył się zjazd nauczycielstwa zorganizowanego w Chrz. Stow. Nauczycieli Szkół Powszechnych. Przybyło 70 delegatów. Duchowieństwo reprezentował ks. prałat Dembek. Wśród gości zauważyliśmy przedstawicieli władz rządowych, samorządowych i nauczycielstwa. Zagał obrady prezes Nowicki, który też przewodniczył. Referat „o trudnościach, jakie spotykają nauczyciela w jego zawodzie” wygłosił p. Dziecioł z Działdowa.

W dyskusji długiej i rzeczowej omówiono wszystkie bolączki stanu nauczycielskiego. W szczególny sposób uczczono rektora Tkaczyka, jednego z założycieli Stow. Chrz. Naucz. w Grudziądzu, który obchodził swe 25-lecie pracy zawodowej, mianując go członkiem honorowym.

Obrady trwały od godz. 9 do 16-tej. Powzięto odpowiednie uchwały i rezolucje. Zarząd pozostał ten sam. Bliższe sprawozdanie zamieścimy w nast. numerze.

Kronika telegraficzna.

Warszawa, 30. 5. (tel. wł.) Rada ministrów postanowiła na posiedzeniu wtorkowym przedstawić Prezydentowi Rzeczypospolitej wniosek o zamianowanie dotychczasowego posła przy Kwirynale Knolla posłem Rzeczypospolitej w Berlinie, a dotychczasowego berlińskiego posła Olszewskiego posłem w Angorze.

Wojewoda Dunin-Borkowski przybył do Poznania.

Dnia 29 bm. rano przybył do Poznania ze Lwowa nowy wojewoda poznański Dunin-Borkowski witany na dworcu przez prezydenta miasta Ratajskiego, wicewojewodę Nikodemowicza i innych.

Skazanie Polaka w Niemczech.

Berlin. Zakończył się proces słupski wytoczony przeciwko obywatelowi Stanisławskiemu, który w czasie wojny służył w armji niemieckiej w stopniu chorążego. Oskarżony był on o rzekome trudnienie się szpiegostwem od roku 1924 na rzecz Polski i Francji. Stanisławskie skazany został na karę dwóch lat więzienia.

Samolot-rakieta.

Wiedeń. (Pat.) Dokonany tu został próbný lot modelu samolotu, poruszanego raketami. Model zbudowany został przez trzech techników wiedeńskich. Rakiety dostarczyła wiedeńska firma Sirius. Samolot poruszał się w linii prostej na przestrzeni 100 metrów, z szybkością 150 km na godzinę. Dalsze próby odbędą się z początkiem czerwca.

Krwawa walka między policją a komunistami w Berlinie.

W Zielone Świątki urządzili komuniści z całej Rzeszy olbrzymi „Czerwony dzień” w Berlinie. Zjechało się 60.000 komunistów. Członkowie „Roter Frontkaempferbund” idąc w pochodzie przez ulice, na ul. Bismarcka zderzyli się z policją, która chciała wstrzymać pochód, aby przepuścić tramwaje. Z tłumu padły strzały. Równocześnie komuniści rzucili się na kilkunastu policjantów i pobili ich ciężko, przyczem jeden z komunistów został postrzelony przez policję.

Traktat turecko-afgański.

W Angorze podpisany został przez ministrów spraw zagranicznych Turcji i Afganistanu turecko-afgański traktat przyjaźni i współpracy.

Dalsze występy antywłoskie w Jugosławji.

Warszawa, 30. 5. (Tel. wł.) W drugi dzień Zielonych Świąt manifestowali akademicy w Białogrodzie przeciw Włochom. Doszło do starcia z władzami. Ciężko raniono 10 studentów a 26 łez. Następnie cofnęła się młodzież do swego domu i zaczęła z niego bombardować policję, ciskając wszystkimi, co znalazło się pod ręką. Studenci zwymyślali oblegających od złodziei, morderców i niewolników Mussoliniego.

Wczoraj udała się delegacja akademików do króla i zagroziła opuszczeniem uniwersytetu, o ile ich policja nie przeprosi.

Wciąż jeszcze prowokacja Polski na wystawie w Kolonii.

Rząd powinien nareszcie interwenjować!

Warszawa, 30. 5. (tel. wł.) Dzisiejsza „Gazeta Warszawska Poranna” zwraca uwagę, że na wystawie prasowej w Kolonii, znajduje się w pawilonie Górnego Śląska mapa fałszująca granicę polsko-niemiecką i rozrzucza się druki propagujące przynależność polskiej dzielnicy do „ojczyzny niemieckiej”.

Polscy wystawcy, jak mniema pismo, nie zniósł nadal podobnego stanu rzeczy i wyciągną konsekwencję, o ile rząd nasz nie zajmie natychmiast stanowiska i nie zmusi zarządu wystawy do zamknięcia kiosku kompromitującego polskie ministerstwo spraw zagranicznych i uczestników-Polaków na wystawie.

Jaki będzie skład nowego rządu w Niemczech.

Berlin, 29. 5. (Pat.) Wobec zwycięstwa lewicy w wyborach do parlamentu niemieckiego obecny rząd Rzeszy ustąpi według wszelkiego prawdopodobieństwa w najbliższym czasie. Prasa niemiecka podaje obecnie kilka informacji co do przypuszczalnego składu nowego gabinetu. Według „Vossische Ztg.” największe szanse na urząd kanclerza ma w tej chwili przywódca socjalistów frakcji parlamentarnej Müller, który już dwukrotnie był kanclerzem. Według pisma i st rzeczą niemal pewną, że w nowym gabinecie pozostaną na swych stanowiskach min. spraw zagr. Stresemann i minister Reichswehry Groener. Prawdopodobnie również pozostanie w gabinecie minister gospodarki Kurtius, należący tak jak min. Stresemann do niemieckiej partji ludowej.

Do nowego gabinetu nie wejdzie obecny kanclerz Marx, natomiast praw-

dopodobnym jest udział z ramienia centrum byłego kanclerza Wirtha. Dziennik stwierdza w końcu, że partje niemieckie, to znaczy demokraci i niemiecka partja ludowa, i centrum uważają sprawę utworzenia tak zwanej wielkiej koalicji za konieczną. Jednocześnie nacjonalistyczna „Nachtausgabe” przewiduje jednak poważne trudności przy utworzeniu gabinetu i liczy, iż stanowisko socjalistów i niemieckiej partji ludowej da się tylko z trudnością uzgodnić.

Severing kanclerzem Rzeszy?

Berlin, 30. 5. (tel. wł.) Nie jest wykluczone, że kanclerzem Rzeszy zostanie były pruski minister spraw wewnętrznych Severing, zwalczany gwałtownie przez nacjonalistów za politykę republikańską.

Wywiadowca policji padł ofiarą bolszewickich bandytów.

Warszawa, 30. 5. (Tel. wł.) Wczoraj zastrzelono przed gmachem sądu okręgowego w Grodnie starszego wywiadowcę policji Miruka, który położył wielkie zasługi w walce z komunistami na kresach wschodnich. Morderstwo jest niewątpliwie dziełem bojówki bolszewickiej. Na razie sprawcy nie ujęto.

Niemcy sami się wytruwają.

Warszawa, 30. 5. tel. wł.) Z Hamburga przybył do Berlina murarz Falk, z objawami zatrucia. Lekarze przypuszczają, że musiał spożyć potrawę przesyconą fosgenem. Równocześnie donoszą, że w Hamburgu zachorowało dalszych 11 osób skutkiem spożycia zatrutych potraw.

Polskie święto wojskowe w Ameryce.

Nowy Jork, 29. 5. (PAT.) Doroczny kongres stowarzyszenia byłych uczestników wojny — Polaków odbył w Buffalo 5-dniowe obrady. Msza polowa, odprawiona na polach Niagary, zgromadziła liczne tłumy publiczności. Po mszy odbyło się uroczyste udekorowanie grobu 25 poległych hallerczyków. Wśród gości obecny był poseł polski w Waszyngtonie Cieschanowski, burmistrz miasta Buffalo oraz konsulowie miast Buffalo, Detroit i Montrealu.

Proces szachtyński.

Berlin, 28. 5. (PAT.) „Berliner Tageblatt” donosi z Moskwy, że sądząc z dotychczasowego przebiegu procesu inżynierów i techników niemieckich potrawa prawdopodobnie do końca czerwca.

Zebranie

Konferencji zarządów filijnych i mężów zaufania Ch. Z. Z.

odbędzie się w czwartek, dnia 31. V. br. o godz. 6.30 wieczorem w „Ognisku”. Na porządku obrad sprawa statutu i inne ważne sprawy.

Udział wszystkich zarządów i mężów filijnych konieczny.

Przewodniczący.

Uwaga, pp. kupcy podróżujący i agenci handlowi!

W Poznaniu od wielu lat istnieje i z niemałym pożytkiem dla zorganizowanych pracuje Związek kupców podróżujących i przedstawicieli handlowych. Podobna organizacja zawiązała się przed dwoma laty w Bydgoszczy, lecz nie wykazała nadzwyczajnej ruchliwości. Dotychczasowy zarząd pragnie jednak Związek pobudzić do nowego życia i w tym celu zwoła w dniach najbliższych zebranie, na które powinni przybyć wszyscy, którym przyszłość polskiego handlu wobec zalewu żydowskiego nie jest rzeczą obojętną.

Do Związku bydgoskiego mogą przystąpić również koledzy z prowincji i z całego Pomorza. Zgłoszenia przyjmują i wszelkimi informacjami chętnie służą pp. Mieczysław Peche, Bydgoszcz, Gdańska 2 i Powiatowski, Bydgoszcz, Zduny 7.

Do panów kupców samodzielnych nasi przedstawiciele handlowi za pośrednictwem prasy zanoszą gorący apel, aby od firm obcych, gdzie często zmuszeni są kupować, domagali się przysyłania im agentów Polaków-chrześcijan, a nie krzywonośnych palestyńców.

Ile straciliśmy głosów w Niemczech. Lotnicy polscy jeszcze nie polecą do Ameryki.

Centrala prasowa Związku Polaków w Niemczech rozgłasza, co następuje:

Pierwsze wiadomości po wyborach 20 maja brzmiały przerażająco. Źródła niemieckie donosiły m. in., iż Polacy w Niemczech stracili 25 tysięcy głosów w stosunku do ostatnich wyborów z grudnia 1924 r. Urzędowa agencja polska bezkrytycznie puściła również tę wersję w świat. Tymczasem w świetle cyfr urzędowych położenie przedstawia się bardzo odmiennie.

W 1924 roku ogólna ilość głosów polskich w Niemczech wynosiła 81 299. W czasie obecnych wyborów cyfra ta spadła do 71 910, czyli o 9 389. Jak z tego wynika ubytek głosów polskich w Niemczech nie wyraża się cyfrą mylnie podawaną 25 tysięcy głosów, lecz tylko przeszło 9 000. Procentowo więc ubytek ten wynosi około 9 procent.

Jeśli chodzi o tereny poszczególne, Hsta polska odniosła zdecydowane zwycięstwo w okręgach westfalsko-nadrenskich, gdzie przyrost głosów w sto-

unku do 1924 r. wyraża się poważną cyfrą 3329 głosów. W Berlinie Polska Partja Ludowa osiągnęła 2146 głosów. Natomiast wszystkie pozostałe tereny wykazują zniżkę głosów.

Zniżka największa nastąpiła na Śląsku Opolskim i ona zadecydowała o przegranej. W 1924 r. Śląsk Górny dał 41 445, obecnie tylko 34 231, czyli spadek głosów wyraża się cyfrą 7 214. (Nie dopisały także Prusy Wschodnie, gdzie z 6 492, głosy polskie spadły na 5 075, czyli o 1 417 głosów i Ziemia Malborska, szczególnie Sztumskie, gdzie agitacja ze strony polskiej była słaba. Dokładnych cyfr jedyny organ polski na tym terenie — „Gazeta Olsztyńska” — jeszcze nie ogłosił. — Uwaga nasza).

Ciekawe jest zestawienie spadku głosów polskich ze spadkiem głosów innych mniejszości. Tak np. duńczycy w 1924 r. otrzymali 5 386 głosów, obecnie tylko 2 756, czyli stracili około 50%.

W tym samym stosunku stracili Serbo-Lużycanie i Litwini.

Głosy polskie w Westfalji i Nadrenji.

Na kandydatów polskich padło głosów w miejscowościach następujących: Kolorja 161, Herne 1373, Gelsenkirchen 1130, Lippspringe 829, Lünen 439, Bochum 740, Bochum wieś 454, Kirchhoerde 144, Witten 136, Recklinghausen powiat 795, Recklinghausen miasto 1469, Bottrop 951, Wanne - Eickel 1491, Duis-

burg 627, Oberhausen 877, Osterfeld 365, Hamborn 1590, Hagen 35, Barmen 554, Elberfeld 374, Dortmund 1917, Gladbeck 110, Buer 355, Castrop 829, Hattingen powiat 139, Hoerde 266, Hamm 23.

Przy porównaniu z przedwojennymi wynikami zważyć należy, że obecnie głosowały także kobiety.

Okupacja Nadrenji gwarancją pokoju dla Polski.

Paryż, 29. 5. (Pat.) Omawiając ostatnie przemówienie min. Zaleskiego w senackiej komisji spraw zagr., Pertinax w „Echo de Paris” podkreśla słuszność zajęcia przez niego stanowiska w kwestji ewakuacji Nadrenji, przy czym oświadcza, że bezpieczeństwo Polski mogłoby być zagrożone w razie wycofania wojsk sojuszniczych z Koblencki i Moguncji, gdzie ich obecność oprócz zapewnienia zapłaty, należnych aljantom sum, służy jeszcze za gwarancję pokojowego zachowania się Niemiec wobec ich wschodnich sąsiadów. Ten otryfia ostatecznie się skonsolidować. Jest nawet najważniejszy, albowiem jeżeli państwa Europy centralnej w ciągu

jeszcze 7 lat będą zabezpieczone przeciwko napadom ze strony Niemiec, potrafią ostatecznie się skonsolidować. Gwarancja okupacji Nadrenji — kończy autor — nie może zniknąć bez dania Polsce odpowiedniego zabezpieczenia, gwarantującego jej bezpieczeństwo.

Kto zapomniał

odnowić przedpłatę na „Dziennik Bydgoski”, może to uczynić jeszcze **dziś** w każdym urzędzie pocztowym.

Z dnia.

Hamburskie gazy.

Prawdę z oliwą zestawia się często,
Gdy ktoś przeżywa swego kłamstwa zmierzłość
Bo choć oliwa tłusta jest i gęsta,
Zawsze jak prawda wypływa na wierzch.

Od czasu jednak, gdy w Hamburgu mieście
Zbiornik z fosgenem niespodzianie trzasł
Niosąc zagładę chłopu i niewieście,
Możnaby z prawdą też porównać gaz.

I choć przed śmiercią, która nie zna łaski,
Maskami bronili się niemiecki lud,
Z niemieckiej gęby spadły wreszcie maski
I wielki rozszedł się po świecie smród!

Henryk Zbierzchowski.

Dr. Mieczysław Jarosławski.

(75)

Tajemniczy chemik.

POWIEŚĆ.

(Ciąg dalszy).

— Myśli pan, że nie będę miał trudności?

— Wiem tylko, że nie chciała jechać z Krascowem przez Kartuzy.

— Pan mi zaczyna dodawać otuchy. A przyznam się, że byłoby mi już dosyć trudno odmówić sobie tego apetycznego kąska. Plan ucieczki ze swej strony już pan ma zapewne opracowany... na wypadek, jeżeli tu przyjadą!

— O, bardzo prosty, panie baronie! Otóż panie beda czekać na mnie i na Krascową na pomoście, skąd ma nas zabrać zaraz po wszystkim szkuner rybacki i odwieźć do Gdańska. W czasie więc naszej nieobecności pan baron będzie mógł skorzystać...

— Doskonale. Słuchaj więc pan. Moje porwanie uplanowałem również szkunerem, który już teraz czeka w zatoce. Nie chciałem porywać samochodem, bo to mogłoby wywołać jakieś niepotrzebne komplikacje. Nie wiem bowiem jeszcze jak panna Janette będzie reagować na to. Obawiam się, że może być niedyskretna. Wolę więc morzem, gdzie mam większe bezpieczeństwo, że taka możliwa

niedyskrecja mi nie zaszkodzi i wszystko odbędzie się spokojnie i pewnie.

— Pan baron zupełnie słusznie rozumuje. Kobietom nigdy nie wiadomo jak dogodzić...

— Nie chciałbym jednak — ciągnął dalej baron — pokazywać się ze szkunerem w przystani. Pan mnie zrozumie?... Zarówno radbym uniknąć tego ze względu na zabezpieczenie powodzenia akcji przygotowanej tak precyzyjnie przez Krascową, jako też i ze względu na sam fakt bliskiej jego w tem miejscu obecności.

— Pan baron chciałby zatem, żeby wsiadanie dam do szkuneru pana odbyło się gdzieś poza promieniem natychmiastowej dosięgalności Krascową?

— Zgadł pan.

— Nie wiem jednak, czy pan baron przewidywał i to, że musiałyby to być połączone z wielkimi trudnościami dla mnie...

— Ja trudności takie umiem przecie pokonywać, panie Chwat — uśmiechnął się domyślnie baron, sięgając po portfel. — Na ile je pan mniej więcej ocenia?

Chwat poządlwie zerknął okiem ku wypchanemu portfelowi barona, uśmiechnął się wiernopoddanie i szepnął najuprzejmiej:

— Myślę, że za ten bardzo skomplikowany dodatek do wykonywania umowy należy mi się przynajmniej jeszcze raz taka sama porcja.

— Hm, pan jest dosyć drogi, panie Chwat...

— Tylko ludzie dobrze opłaceni są pewni.

— Sądzi pan?

— Jeżeli jednak pan baron sądzi inaczej, nasza umowa dotychczasowa będzie tem niemniej ściśle wykonana.

— Ufam panu. Wiem, że pan nie ma powodów lubić Krascową. Skąpił panu?

Chwat wzruszył ramionami i uśmiechnął się oblesnie.

— Chociaż niech mu pan tego za złe nie bierze, oszczędzał przecie nie swoje pieniądze, lecz organizacji. A na tyle był uczciwy, że, jak mi wiadomo, sam się nie dorobił. Ten człowiek jednak jest za wielkim idealistą. I z takimi należy być ostrożnie...

— Szczególniej, jeżeli chodzi o kobiety — zarechotał Chwat.

Baron Goettingen nieznacznie skrzywił usta i odliczył dyskretnie Chwatowi kilkanaście wysokowartościowych banknotów dolarowych.

— Proszę. A teraz uważajmy. Nie mogę się zdradzić. Jeżeli zobaczę ich, jadę na szkuner i czekam tuż obok łazienki przy małym pomoście. Jeżeli nie przyjadą, zapraszam pana do mego samochodu. Paszport zagraniczny pan ma?

Skinął protekcyjnie głową na znak, że rozmowa została skończona.

Chwat wstał i oddalił się. Po drodze zajrzał do sali, gdzie przed nie-

tkniętą potrawą siedziała niespokojna Marie, wzruszył lekceważąco ramionami i wyszedł na peron.

Na cichą stację wyczył się pociąg z Gdańska. Niehawem miał również nadejść pociąg kartuzki. Chwat oczekiwał niespokojnie, gdy naraz zauważył zbliżającego się Krascową. Za nim szła Janette. Chwat odetchnął z ulgą. Czuł jak dolarowe banknoty przyrosły do jego osoby bezpowrotnie. Uśmiechnął się zadowolony, witając przyjezdnych.

— Marie? — zagadnął ostro Krascow, nie zwracając uwagi na uprzejmość Chwata.

— Czeka w poczekalni pierwszej klasy.

— Niech pan ją natychmiast odprowadzi do portu. Tam spotkają się z Janette na rybackiej przystani i zczekają na nas. Muri pan jednak uważać, żeby nie znalazły się zbyt blisko od miejsca, w którym będziemy operować, gdyż o wypadek bardzo łatwo, jakkolwiek materiał nasz na czas wypróbowany doskonale, a hermetyczne zamknięcie blaszanek zabezpieczyło im pożądaną własność. Wszystko ma pan gotowe?

— Myślę, że w niczem się pan profesor nie zawiedzie.

Krascow zatrzymał się na chwilę i wzrokiem władczy patrzył przed siebie, zwrócony ku morzu.

(Ciąg dalszy nastąpi)

Tragedja zaginionego żołnierza.

Po jedenastu latach matka poznaje obłąkanego wskutek przejść wojennych syna.

Londyn, w maju.

Przed laty jedenastu, gdy szalała w Europie wielka wojna światowa, policjant zatrzymał na ulicach Londynu żołnierza, który zdradzał oznaki pomieszczenia zmysłów. Nie wiedział ów żołnierz, skąd się tu dostał, zapomniał, jak się nazywa. Obłąd jego był spokojny, lecz tembardziej tragiczny. Zrozumiano, że ma się do czynienia z nieszczęśliwym, który stał się ofiarą wojny. Zamknięto go w szpitalu dla warjatów. Jako nieuleczalnie chory pozostawał tam długie lata. Zarząd szpitala rozstał jego podobiznę do czasopism angielskich i amerykańskich, atoli nikt się nie zgłaszał, by przyznać się do pokrewieństwa lub znajomości z tym nieszczęśliwym.

Dopiero niedawno temu zgłosiła się w szpitalu, gdzie przebywał ów obłąkany, niejaką pani Mac Quay, która stała mieszka w Stratfordzie w Nowej Zelandji i oświadczyła, co następuje:

Dzięki przypadkowi dostał się do jej rąk rocznik jakiegoś starego ilustrowanego czasopisma angielskiego i tam zobaczyła podobiznę żołnierza, którego krewnych poszukują władze wojskowe. Wydaje się jej, że to jej syn, który rzekomo zginął na wojnie i którego śmierci po dziś dzień przeboleć nie może.

Przyprowadzono jej owego żołnierza. Tragiczne to było spotkanie. Czy pozna w tym nieszczęśliwym, zmienionym do niepoznania obłąkanym chorą, swego syna, który jako rzeźki młodzieniec wyruszył przed jedenastu laty na wojnę?

— Syn mój miał znamię na lewej łopacie; dużą malinę — rzekła pani Mac Quay.

I ten nieszczęśliwy miał to znamię na łopacie.

Pani Quay nie wątpiła już w to, że odnalazła zaginionego syna. Zaczęła przemawiać do niego najczulszemi wyrazami. Niestety, nie rozumiał, czego chcia od niego. Był zupełnie apatyczny.

Po długich staraniach (władze nie tak łatwo chciały jej wydać ten łachman ciała, choć z jakąż łatwością zabrali jej zdrowego syna na wojnę!) mogła pani Quay zabrać nieszczęśliwego ze szpitala. Zabrała go ze sobą do Nowej Zelandji. Ma nadzieję, że w domu, gdzie spędził dzieciństwo, wróci mu pamięć i zamącony umysł rozjaśni się znowu.

Czy spełnią się jej nadzieje? Matką jest i widocznie kocha tego syna nad życie. Może więc ta miłość matczyzna sprawi cud i obłąkany żołnierz odzyska zdrowe zmysły?

Wszechpolski IV. Zjazd adwokatów polskich w Toruniu.

(Od własnego sprawozdawcy „Dziennika Bydgoskiego“).

Wszechpolski Zjazd adwokatów w Toruniu rozpoczął się ub. soboty. Mszę św. w kościele św. Jana odprawił na intencję zjazdu ks. Wysocki. Otwarcie Zjazdu nastąpiło o godz. 10,30 w sali Dworu Artusa. Byli obecni m. in. wojewoda Młodzianowski, starosta krajowy Wybicki, prezydent miasta Bolt, sądownictwo miejscowe w komplecie, duchowieństwo reprezentował ks. prałat J. Wysocki, prezes sądu apelacyjnego w Toruniu p. Rusczyński i t. d.

Marszałkiem zjazdu wybrano dr. Stefana Piechockiego, adwokata z Poznania, wicemarszałkami zjazdu pp. Bielawskiego z Warszawy, St. Tempkiego z Torunia i M. Engla z Wilna. Na sekretarzy zjazdu wybrano: dr. Ign. Dzieńdźca z Torunia, dr. T. Janiszewskiego z Lwowa, W. Szadurskiego z Warszawy, M. Chmielewskiego z Poznania, Stanisława Kalinowskiego z Lublina i Marjana Ujejskiego z Krakowa.

Marszałek zjazdu dr. Piechocki otworzył zjazd i wygłosił okolicznościowe przemówienie. Życzenia składał oprócz powyższych wymienionych pp.: starosta krajowy dr. Józef Wybicki, prezydent miasta p. A. Bolt, p. Bolesław Bielawski imieniem prezydium Naczelnej Rady Adwokackiej w Warszawie, Jan Nowodworski imieniem Rady Adwokackiej w Warszawie, dr. Fried imieniem Izby Adwokackiej we Lwowie, dr. Mester imieniem Izby Adwokackiej w Przemyslu, Niedzielski imieniem prawników kresowców w Warszawie i dr. Pikor imieniem Rady Naczelnej Zrzeszenia Aplikantów Polskich oraz imieniem aplikantów pomorskich.

Główny referat pt. „Praworządność państwowa, środki ku jej realizacji i rola adwokatury polskiej“ wygłosił (w zast. chorego p. Cezarego Ponikowskiego) p. Bielawski. W godzinach popołudniowych odbywały się obrady w dwóch sekcjach a mianowicie w sekcji ogólnych spraw adwokatury i sekcji organizacji adwokatury, zaś wieczorem odbył się bankiet.

W drugim dniu, tj. dnia 27. bm. czwartego ogólnego zjazdu adwokatów polskich jaki odbywał się w Toruniu w dalszym ciągu odbywały się prace w poszczególnych sekcjach. Wieczorem tego dnia odbył się w salach Dworu Artusa wspólny bankiet, w którym wzięło udział około 200 osób m. in. p. wojewoda pomorski Młodzianowski, starosta krajowy dr. Wybicki, prezes Sądu Apelacyjnego Rusczyński, prezydent miasta Bolt, szereg wyższych urzędników sądowych i przedstawiciele prasy. W czasie bankietu wygłoszono szereg toastów które zapoczątkował marszałek zjazdu mecenas dr. Piechocki z Poznania, na cześć Rpltej Polskiej w ręce przedstawiciela rządu p. wojewody

Młodzianowskiego. Następnie p. wojewoda Młodzianowski toastował na cześć adwokatury polskiej, poczem wygłoszono kilka jeszcze innych okolicznościowych toastów. Dnia 28. bm. odbyło się przed południem końcowe plenarne posiedzenie, na którym wygłosił referat prof. dr. Suligowski z Warszawy pt. „Archiwum adwokatury polskiej“ oraz dr. Dzieńdźca z Lwowa referat na temat „Uzupełnienie uniwersyteckich studiów prawniczych oraz dokształcania zawodowego przyszłych adwokatów w uwzględnieniu potrzeb adwokatury“.

Następnie zgłoszono i przyjęto szereg rezolucji. Zjazd uchwalił zlecić zarządowi głównemu oznaczenie daty i miejsca następnego piątego ogólnego zjazdu adwokatów polskich. Wkońcu marszałek zjazdu dr. Piechocki, zamykając zjazd wyraził przekonanie, iż szereg bolączek, które nie zostały poruszone będą tematem przyszłego zjazdu, a prezes głównego zarządu dr. Dzieńdźca w ostatnim przemówieniu pożegnał uczestników zjazdu i wyraził podziękowanie oddziałowi pomorskiemu za sprawne i wzorowe zorganizowanie tegorocznego zjazdu.

Depesze powitalne nadesłali m. in.: p. minister sprawiedliwości, Zw. Adwokatów Francuskich w Paryżu, prof. Fierich, prezydent Komisji Kodyfikacyjnej p. Czerwiński, prezes Sądu Apelacyjnego we Lwowie p. Konic, prezes stałej delegacji zrzeszeń prawniczych w Warszawie, p. Cezary Ponikowski, prezes Naczelnej Rady Adwokackiej w Warszawie, dr. Jerzy Trauer, prezes Izby Adwokackiej w Krakowie, prof. Bessowski imieniem Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu w Poznaniu, pierwszy prezes Sądu Najwyższego p. Władysław Seyda i inni.

Na zjeździe powyższym uchwalono nast. rezolucję:

Postanawia się powołać do życia delegację celem założenia archiwum adwokackiego w Warszawie, której zadaniem będzie obmyśleć i przygotować środki do założenia tego archiwum.

Do delegacji wybrano 5-ciu członków a mianowicie: dr. Adolfa Suligowskiego, Jana Nowodworskiego, Zygmunta Sokolowskiego, Cezarego Ponikowskiego, Wacława Szymańskiego adwokatów z Warszawy.

Dalsze uchwały dotyczą sprawy obron komunistycznych i antypaństwowych, sprawy praworządności, sprawy pokątnych doradców i agentów procesowych. — Dla braku miejsca podamy je w dosłownem brzmieniu w numerze jutrzejszym.

Wiadomości z kraju.

Bezustanne szykany na pograniczu polsko-litewskim.

Na pograniczu polsko-litewskim w rejonie Filipowa dotąd niewykryci sprawcy zniszczyli większą ilość polskich wiech granicznych. Władze Kopu prowadzą energiczne śledztwo dla wykrycia sprawców zniszczenia wiech.

Kapitałisci zagranicznicy mają zaufanie do Łodzi.

Toczą się rokowania w sprawie uzyskania dla prywatnej inicjatywy budowlanej w Łodzi większej pożyczki angielskiej. Kapitałisci angielscy zbądawczy gwarancje udzielone przez ministerstwo skarbu, oświadczyli, że postanowili pożyczki udzielić. Kapitałisci wyrazili gotowość udzielenia pożyczki w kwocie 1 miliona dolarów.

Katastrofa samochodowa pod Białymstokiem.

Na szosie baranowickiej auto osobowe prowadzone przez rotmistrza Młodockiego zderzyło się z wozem Moszki Fiszolewicz z Gródka, tak silnie, że wóz i auto uległy rozbiciu. Rtm. Młodocki doznał złamania prawej ręki, żebra i silnego poranienia twarzy. Inni pasażerowie auta odnieśli lekkie rany. Rtm. Młodockiego umieszczono w szpitalu św. Rocha w Białymstoku.

Krwawy napad bandycki pod Warszawą.

Do przejeżdżającego furmanką przez las pod wsią Żurawka, (powiat warszawski) Franciszka Szumańskiego wyszło 3-ch drabów z okutymi pałkami w ręku i kazali mu stać. Kiedy Szumański zatrzymał się, bandyci zażądali od niego pieniędzy.

Szumański odrzekł, że pieniędzy nie posiada. Wówczas zbójce poczęli bić go bezlitośnie okutymi pałkami po głowie i ciele. Zakrwawiony Szumański upadł na ziemię, a wówczas bandyci poczęli rewidować mu kreszenie. Znaleźli wreszcie 50 zł. gotówki i zbiegli. Poszwankowany zdołał wsiąść na swą furmankę, dojechać do posterunku i powiadomić o napadzie. Wkrótce ujęto i osadzono w więzieniu głównego sprawcę napadu oraz dwóch jego towarzyszy.

Zabity przez huśtawkę.

Na przedmieściu łódzkim Władzowo zdarzył się tragiczny wypadek: 50-letni Stanisław Urbański znalazł się przy zbiegu ulic Tkackiej i Konstytucyjnej, gdzie mieszczą się karuzele i huśtawki. Jedna z huśtawek puszczona właśnie w ruch uderzyła Urbańskiego w głowę, powodując strzaskanie czaszki. Urbański padł i po paru minutach skonał, co stwierdził zawezwany lekarz pogotowia ratunkowego. Właściciel huśtawki połączony został do odpowiedzialności.

Sensacyjny zwrot w procesie Rydzewskiego, mordercy prezydenta Łodzi ś. p. Cynarskiego.

Pisma łódzkie przynoszą sensacyjną wiadomość następującej treści:

W związku ze skazaniem Kazimierza Rydzewskiego przez sąd apelacyjny w Warszawie na bezterminowe ciężkie więzienie za udział w zamordowaniu ś. p. prezydenta Cynarskiego, aresztowani zostali onegdaj w nocy wszyscy świadkowie, którzy w czasie rozprawy

sądowej przeciwko Rydzewskiemu usiłowali udowodnić jego alibi.

Aresztowania nastąpiły na skutek zarządzenia prokuratora kameralnego, dr. Markowskiego.

Wszyscy aresztowani w Hczbie 11 będą odpowiadali przed sądem za składanie fałszywych zeznań pod przysięgą. Grozi im kara do 6-ciu lat więzienia.

Morg gruntu za obronę Ojczyzny!

Niezwykły proces na tle wojny polsko-bolszewickiej. 1920 r.

Lwów, 28 maja.

Ciekawy proces toczy się obecnie w okręgowym sądzie cywilnym. Tłem jego jest okres wojny polsko-bolszewickiej, kiedy to Małopolsce Wschodniej groziła wraza inwazja. Ks. Seweryna Sapieżyna, właścicielka Biłki Szlacheckiej, opodal Lwowa i ponadto 30 000 morgów gruntu, widząc grożące niebezpieczeństwo, wydała w włościach swoich płomienną odezwę do młodzieży, wzywając ją, by samorzutnie chwyciła za broń celem odparcia najeźdźcy, obiecując w tych odeszwach każdego, który we-

źmie udział w wojnie, obdarować morgiem gruntu.

M. i. na skutek tej odezwy wstąpił do szeregów wojskowych jako ochotnik 17-letni Adamski, syn bezrolnego chłopca, który na wojnie zginął. Po pokoju ks. Sapieżyna tym, którzy wrócili z tej wojny, częściowo oddała przyrzeczone grunty, natomiast rodzinie zabitego Adamskiego odmówiła przydzielenia owego morga.

Wobec tego ojciec zabitego wystąpił z pretensjami na drogę cywilną. Onegdaj odbyła się pierwsza audjencja, poczem sprawę odroczone.

Straszne skutki lekkomyślnej zabawy.

W Wojciechówce w powiecie buczackim synowie wiościanina Wąsika, znalazłszy granat, przynieśli go do mieszkania i poczęli bawić się nim. Nastąpiła eksplozja. Odłamkami granatu zostali zabici na miejscu 15-letni Jan i 13-letni Adolf Wąsik, 5-letni Józef i 4-letni Jan Impel odnieśli ciężkie rany i odwiezieni zostali do szpitala.

Nasi lotnicy na wysokości zadania.

Na lotnisku w Warszawie wylądowali przybyli z Amsterdamu lotnicy polscy, por. Kalina i por. Szałas wraz z sierżantem Kłosinkiem. Lotnicy odbyli lot na trójśmigłowym samolocie Fokkera, przeznaczonym do lotów transatlantyckich. Przybyłych powitali na lotnisku minister komunikacji Romocki, plk. Rayski, przedstawiciele L. O. P. P. oraz liczne rzesze publiczności. Według oświadczeń przybyłych lotników, część lotu pomiędzy Berlinem a Warszawą samolot odbył w warunkach bardzo niekorzystnych. Silniki jednak pracowały bez zarzutu.

Komunista Baczyński jest już zagranicą.

Warszawa, 29. 5. AW. Jak donosi „Nasz Przegląd“, komunistyczny poseł Baczyński, wydany przed kilku dniami sądom, znajduje się za granicą. Dotychczasowe poszukiwania policyjne nie dały żadnych rezultatów. Zachodzi podejrzenie, że pos. Baczyński tak samo jak Sochacki przedostał się przez granicę polsko-gdańską, uciekając na teren sowiecki.

Niezbędne na czas letni
jest żelazko elektryczne

do prasowania bielizny, odzieży letowej itp. — Jest
każdego czasu gotowe do użytku — nie brudzi,
pracuje beznagannie

12976

Światowa

marka

„PROTOS“

daje 2-letnią gwarancję.

Do nabycia we wszystkich większych składach elektro-
technicznych i gospodarstwa domowego

FABRYKA ZAKŁADÓW SIEMENSA

Święto Młodzieży Polskiej.

(Od naszego korespondenta poznańskiego).

Pierwszy dzień.

5000 druhów z całej Wielkopolski. — Wystawa. — Otwarcie zlotu. — Hołd Ojcu św. i Panu Prezydentowi Rzeczypospolitej. Powitanie. — Kapłan-chinczyk patronem podmiejskiej bydgoskiej młodzieży. — Manifestacje na rzecz Śląska. — 120 000 w całej Polsce, 18 000 zorganizowanej młodzieży w Związku Młodzieży Polskiej. — Ks. Kardynał Prymas. — Powitanie, przemówienie i błogosławieństwo. — Owacje żywiołowe. — Zawody sportowe.

Przedświadczone sobotnie dżdżyste popołudnie nastrojało smętnie odnośnie widoków wielkiego święta zorganizowanej męskiej młodzieży wielkopolskiej.

Na 5 godz. po poł. naznaczone było otwarcie związkowej wystawy.

I gdy zbliżał się do obszernych terenów Targów Poznańskich — w ich pawilonie handlowym odbywa się wystawa — mój nastrój minorowy pierzchał, gdy zoczył idące z dworca głównego w orydyku wojskowym szeregi przybyłej z prowincji młodzieży.

Mimo deszczu i chłodu przybywała na zew swej władzy związkowej młodzież na zbiórkę zlotową, odbywającą się w ramach gościnnych terenów Targów, które udzieliły nie tylko pawilonu handlowego na wystawę, ale ogromnej hali maszyn na uroczyste posiedzenia, a dalsze gmachy na przestronne i wygodne ubikacje mieszkalne.

A potrzeba ich było. Przecież z górą 5000 młodzieży — prawie 1/3 zorganizowanych — przybyło. Było więc trzeba pomyśleć o noclegu tak jak i o kuchni; tę ostatnią kwestję rozwiązano praktycznie dzięki władzy wojskowej, która dostarczyła szeregu kuchni polowych.

Ale przejdźmy do wystawy. Ma ona dać pogląd na różnorodność kierunków prac i zatrudnień zawodowych członków, ma też zapoznać z indywidualnymi zamiłowaniem i zatrudnieniami poszczególnych członków.

Mierząc pokaz kryterjum dobrej woli i zapału wystawa przedstawia się wcale dobrze. Siłą rzeczy ośrodki większych miast różnorodnością pracy wysuwają się na czoło. Poza Poznaniem nader ciekawe okazy wystawili młodzież z Bydgoszczy, z Gniezna itd. Widać też początkujące zdolności, które z czasem rozwiną się do dalszej doskonałości, jak n. p. rysunek plakatu „młodego członka z Mosiny. Między niemi jako okaz i pilności i cierpliwości wystawiono zamczyisko nader misternie splecione ze słomy drobnej za cenę rekordową 1000 zł.

Św. Piotr kocha jednak młodzież. Dzień następny okazał się pogodny i w słońcu.

Wielka hala maszyn zapelnia się około 10 przed południem. Rozpoczyna się zlot Mszą św., odprawioną na wielkim podjum hali, które zdobi połowy ołtarz z obrazem św. Stanisława Kostki, patrona młodzieży polsko-katolickiej. Mszę św. odprawił ks. kan. Prądzyński. On też, jako prezes Rady Związkowej, zagał i otworzył Zlot. Proste a serdeczne były słowa powitania, które zwrócił się do młodzieży. Charakterystycznie jej obowiązki, obowiązki młodzieży polskiej i katolickiej, podkreślił oba pierwiastki i religijny i narodowy, łącząc je w symbolach dostojnych osób **Ojca św. i Prezydenta Rzeczypospolitej.** To też z zapałem wznoszono okrzyk szczerzy i serdeczny: niech żyje Ojciec św., niech żyje Rzeczpospolita z Jej dostojnym Prezydentem Ignacym Mościckim na czele. Orkiestry młodzieży zagrały „Jeszcze nie zginęła”...

Następnie poczyna witać zlot szeregi mówców. Było ich wielu. Nie będę ich wliczał — za wiele zajęłoby miejsca. Mówili tedy przedstawiciele województwa, dowódcy korpusu (obaj reprezentowani przez zastępców, ze względu na pobyt p. Prezydenta Rzplitej w Ostrowiu), miasta i wielu, wielu organizacji. Nie mogę atoli nie wspomnieć o szczególnie głębokim wrażeniu z jakim młodzież przyjęła krótkie, ale pełne temperamentu przemówienie **kapłana Chinczyka**, doskonale władającego językiem polskim.

Gromkim „Gotów” i okrzykiem na cześć druhów ze Śląska odpowiedziano

na płomienne słowa komendanta **dziesięcio tysięcznej drużyny śląskiej**, w której — jak można się było z przemówień przekonać — gorące i ofiarne bije serce polskie.

Zyczenia wszystkie streścił w podniosłym przemówieniu dyrektor Zjednoczenia Związków Młodzieży, ks. dr. **Biłko**. Z przemówienia jego dowiedzieliśmy się, że w całej Polsce istnieje już **3700 tow. młodzieży z 120.000 członkami**. Siła to bardzo wielka materialna w pojęciu fizycznym a przede wszystkim i moralna. I na tę moralną stronę kładł ks. dr. Biłko słuszy i główny nacisk. Przecież przez młodzież, jej jakość, jej charakter, tworzy się przyszła Polska.

Efektom tego przemówienia było gromkie odśpiewanie z przejęciem związkowego hymnu „My chcemy Boga”. Śpiew ten potężnie wywierał wrażenie, unosząc się z 5000 piersi jako wyraz woli polskiej młodzieży.

Począł następnie mówić generalny sekretarz Związku i zastępcy jego współorganizator ks. **Jarosz**.

Miał on wszelkie dane, by mówić z radosnym zadowoleniem. Było w roku 1918 przy organizowaniu Związku — 91 towarzyszy z 6677 członkami, a jest ich obecnie 380 z blisko 18.000 członkami.

Nagle zerwał się huraganowy okrzyk „niech żyje”. Oto zjawił się wśród młodzieży uśmiechnięty **ks. kardynał Prymas**.

I gdy się uciszyło powitał Prymasa imieniem zlotu ks. prezes Prądzyński, odpowiedział Ks. Kardynał.

A młodzież słuchała i brała do serca te słowa ojcowskiej radości, nauki i błogosławieństwa końcowego, które kładąc odebrała. Ks. Prymas zakończył życzeniem, by młodzież nasza była Kościoła wierną ostoją i Państwa i Narodu oparciem moralnym.

Powtórzyła się spontaniczna, żywiołowa, serdeczna owacja, gdy przysłuchawszy się referatowi ks. Jarosza (był to ostatni punkt obrad dnia) po wspólnym śpiewie ks. Prymas opuszczał zebranie.

Po obiedzie nastąpiło zwiedzenie miasta, a po południu na boisku „Sokoła” **zawody i gry sportowe**, które dzięki pięknej pogodzie dały pole do popisów, tembardziej interesujących, że przecież młodzież w dziedzinie sportu na rozmaitych popisach zdobyła już szczerne nagrody.

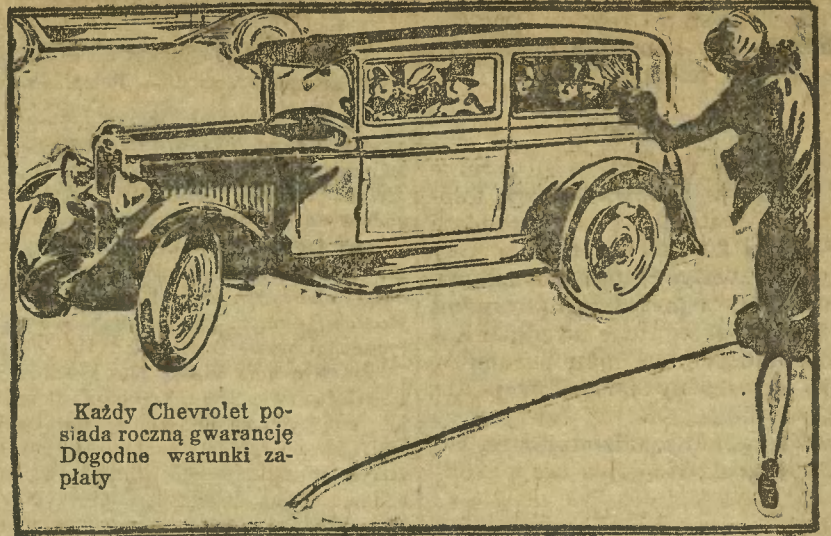
Tak minął dzień pierwszy.

Drugi dzień.

Rozpoczął się tedy dzień drugi uroczystością mszą św., którą wobec tysięcy rzesz odprawił znany przyjaciel młodzieży członek honorowy ks. biskup **Radoński**. On też po stosownym przemówieniu poświęcił piękny **sztandar związkowy**, który będzie odtąd symbolem cnoty i pracy, oraz obowiązkowości młodzieży katolicko-polskiej. P. prof. **Gantkowski** wygłosił przedłożenie na temat „młodzież z pod znaku krzyża i orła”.

Złotousty ten mówca wręcz porwał słuchaczy wszystkich, obrazując im typ młodzieńca, wpatrzonego na drodze życia w krzyż i orła białego, jako symbole wiary i narodowej swej odrębności. Huraganowe oklaski były odpowiedzią na porwijące wywody prelegenta.

Zarząd Związku wydał z okazji dziesięciolecia odznakę specjalną, którą udzielił szeregowi działaczy wśród młodzieży jak ks. Wal. Wamskiemu, ks. prob. Putzowi, (ongi w Bydgoszczy), p. insp. szkolnemu Rosochowiczowi z Szamotuł, no i gen. sekretarzowi Związku ks. Jaroszczy, oraz komendantowi p. **Bujakiewiczowi**.

Każdy Chevrolet posiada roczną gwarancję Dogodne warunki zapłaty

Obecnie poleca Wam nowy CHEVROLET

z modnym, niezawodnym hamulcem na 4 koła znaczne korzyści drogich, wielkich wozów po niskich kosztach zakupu i utrzymania w ruchu.

Nowoczesny Chevrolet na rok 1928 daje Wam wyższą siłę, jeszcze więcej wygodę, jeszcze więcej, nigdy nie zawiodącego bezpieczeństwa.

Siła, wyższa siła sławnego mocnego motoru, który przyczynił się do światowej sławy Chevroletu, jeszcze wzmocniony przez korby aluminiowe i dalsze ulepszenia techniczne, jeszcze sprawniejszy i intensywniejszy.

Mocny, pewny hamulec na 4 koła daje w każdym kierunku bezwzględna pewność

nie bacząc na to, czy Chevrolet jedzie po równej szosie, czy przez wycięża on ciężkie wzgórza, czy zatrzymuje się momentalnie w ruchliwym punkcie lub też wysuwa się błyskawicznie.

I wreszcie znakomite, wygodne siedzenia dłuższej, eleganckiej karoserji Fishera. Specjalna konstrukcja przy sprężynach osłabia uderzenia na złych drogach.

Ujeżdżajcie nim sami, tym nowym Chevroletem; dowiecie się, co on wybrednemu jeźdźcowi poleca.

(13946)

GENERAL MOTORS INTERNATIONAL A/S

Autoryzowany sprzedawca General Motors dla Chevrolet:

E. Stadle-Automobile, Bydgoszcz

Adres telegr.: „Motosta”

Telefon 1602.

I wśród młodzieży znalazł się szereg odznaczonych za pracę wytrwałą i pełną poświęcenia, jak np. członek tow. **bydgoskiego p. Terakowski**.

Niewątpliwie miła ta uroczystość odznaczeń będzie zachętą i bodźcem dla drugich, by w tem nowym drugim dziesięcioleciu przyczynili się do potężnego rozkwitu związku.

Żnin i Szubin otrzymały **pierwszą nagrodę w konkursie orkiestr** związkowych, co chlubnie świadczy o stowarzyszeniu.

W wyniku wczorajszych zawodów **III nagrodę** zyskał **druh Neuwid z Potulic**.

Zjazd miał się ku końcowi. Ale nim ostatnie padły słowa, przeczytał sekret. gen. ks. Jarosz rezolucję zjazdu, które wśród oklasków jednomyślnie przyjęto.

I. Bóg i Ojczyzna.

Młodzież, zgromadzona na I. Zlocie Związku Młodzieży Polskiej stwierdza, że pragnie wytrwale stać pod sztandarami Boga i Ojczyzny ideałów katolickich i narodowych, wszędzie i zawsze bronić, pomagać na ową piękną tradycję, jaką ma poza sobą Krzyż w życiu narodu polskiego. Hasłem Stowarzyszeń Młodzieży Polskiej będzie po wieki, **odrodzić naród w Chrystusie**.

II. Praca „dla Boga i Polski”.

Z hasła „Odrodzić naród w Chrystusie” wypływa konieczność usilnej pracy, która umiejętnie kierowana i podjęta z zapałem przez członków SMP., wychowa dzielne młode pokolenie, gotowe do służby Bogu i Ojczyźnie. I. Zlot Związku Młodzieży Polskiej wzywa wszystkich druhów do dalszej, pełnej zapału młodzieńczego, pracy nad wychowaniem religijnym, oświatowym i fizycznym z myślą „dla Boga i Polski”.

III. O wychowanie i wykształcenie fizyczne.

I. Zlot Związku Młodzieży Polskiej stwierdza konieczność szczególnego zajęcia się wychowaniem fizycznym i zobowiązuje wszystkie SMP. do prowadzenia pracy w kierunku wykształcenia silnych i zdrowych synów Ojczyzny, którzy nie-

tylko mocni duchem, lecz i ciałem stanowić będą ciężar narodu i dla Ojczyzny w każdej chwili gotowi będą złożyć życie w ofierze.

IV. Przeciw hasłom wywrotowym.

Młodzież zebrana na pierwszym Zlocie Związkowym potępia jak najsurowiej wszelkie dążenia wywrotowców, skierowane czy to w kierunku stworzenia kościoła narodowego, czy też ustroju socjalistycznego i komunistycznego na ziemi. Z hasłami temi nigdy bratać się nie będzie, a wszelkimi napaciami na wiarę i polskość odeprze tak, jak jej nakazują obowiązki Katolika-Polaka.

V. Apel „do szeregów”

I. Zlot Związku Młodzieży Polskiej zwraca się do młodzieży, nie stojącej jeszcze pod jego sztandarami, aby, zrozumiałwszy myśl „młodzież przyszłości narodu”, do szeregów SMP. gromadnie stanęła, dając tem świadectwo, że pragnie pracować w myśl ich ideałów.

VI. O współpracę starszego społeczeństwa.

I. Zlot Związku Młodzieży Polskiej zwraca się do starszego społeczeństwa o pomoc w wielkiej pracy, jaką młodzież SMP. wzięła na siebie, pragnąc oddać Polskę Chrystusowi, wychowaną w myśl zasad świętego Kościoła Katolickiego.

VII. Męczennikom meksykańskim hołd.

Męczennikom w Meksyku, zwłaszcza katolickiej młodzieży meksykańskiej, która mężnie walczy o ideały Chrystusowe, nie cofając się przed śmiercią męczeńską I. Zlot Związku Młodzieży Polskiej przesyła wyrazy podziwu i braterskie pozdrowienie.

Nast. wśród okrzyków opuścił zebranie ks. biskup **Radoński**, a ks. prałat **Prądzyński** w pożegnalnym przemówieniu poprzednio jeszcze dyr. **Stiller** omówił ogólnikowo wyniki prac wystawowych — podziękował druhom w nadziei, że zlot obecny nie tylko skupi i ściślej złączy związek, ale — co niemniej ważne — przyczyni się do rozrostu Związku.

Okrzykiem związkowym „Gotów“ zakończono zjazd, a zebrani ruszyli do sztandarów, by zmanifestować swą siłę wspaniałym pochodem.

5100 drahów

szło w wzorowym marszu, radując serce tych, którzy na tą zdrową tężyzną młodzieży naszej patrzą. Nad pochodem łopotało około 200 sztandarów, a trzy orkiestry dodawały rytmu pochodowi. Szedł on z terenów targowych głównymi ulicami ku katedrze, gdzie na placu Katedralnym defiladę pochodu przyjął w otoczeniu starszyny związkowej Ks. Kardynał Prymas. On też raz jeszcze przemówił serdecznie, udzielając na zakończenie błogosławieństwa arcybiskupowskiego.

I uniósł też w końcu hymn-prośbę narodową „Boże coś Polskę“.

Wśród niemiłkających okrzyków żegnał się z młodzieżą Ks. Kardynał, a pochód powoli się rozwiązywał.

I za symbol pracy można uważać, że po pięknej pogodzie przy ostatnich słowach pożegnania na placu Katedralnym zaczął padać deszcz majowy, jakoby na znak, że na dobrą rolę serc młodzieży padły słowa zbożne, które wejdą i plon — daj Boże — wydadzą obfity i dla Kościoła i dla Narodu i Państwa.

Z PROWINCJI.

ŻOLEDOWO, pow. Bydgoszcz. (Pożar od pioruna). Dnia 23 bm. o godzinie 21 podczas burzy, uderzył piorun w stodołę gospodarza Stefana Goncerzewicza w Żoledowie. Stodoła doszczętnie się spaliła. Szkoda wynosi 5000 zł. Goncerzewicz nie był ubezpieczony.

Koronowo. (Zaginął 3-letni chłopiec). Dnia 21 bm. wyszedł na ulicę z domu swych rodziców, zamieszkałych w Koronowie przy ulicy Tucholskiej, 3-letni Konrad Jaruszewski i od tej chwili wszelki ślad po nim zaginął. Stroskani rodzice proszą wszystkich, którzy mogliby udzielić jakichkolwiek wiadomości o zaginionym dziecku, aby zechcieli zgłosić je do rodziców względnie do posterunku policji państwowej. Chłopiec ubrany był w szarą marynarkę, spadnie w paski z guziczkami po bokach, fartuszek reperowany, bosy i bez czapki; jest on zbudowany nad wiek i ma białe włosy.

RUNOWO KRAINSKIE. Skarb Państwa przystąpi w niedługim czasie do triangulacji niedawno nabytego majątku na promieniu 8 kilometrów, która ma stanowić podstawę do parcelacji tegoż majątku. Ostrzega się przed niszczeniem sygnałów i znaków pomiarowych.

SZARADOWO, pow. Szubin. W obce ręce. W parafii naszej nieomal w przeciągu roku pięć gospodarstw (łącznie 270 mrg) zaprzepaszczone w ręce niemieckie. Jeszcze nie przebrzmiały echa, zaprzepaszczenia najlepszego gospodarstwa w Elizewie przez p. Baranowską, a tu jak grom uderza nowy fakt. Kolonista Bodner w Królikowie (niemiec) z chwilą śmierci traci prawo własności, więc szuka prywatnej własności i znalazł ją w Szaradowie i Paweł Krupka zamienił swoje gospodarstwo z p. Bodnerem.

NOWE GLINKI (Nowy zarząd Tow. Powstańców i Woj.) jest nast.: pp. M. Łanga-prezes, Głazik-zast. prezesa, B. Suchomski-sekretarz, Kollas-zast. sekretarza, Kilichowski-skarbnik, K. Łanga-komendant, Betowski-referent oświatowy, Studa, Szarkowski i Mindykowski - jako poczet sztandarowy. Już prawie od roku starają się wojacy o plac pod budowę własnej strzelnicy. Najdogodniejsze ku temu i najodpowiedniejsze miejsce znajduje się w przyległym lesie państwowym leśnictwa Brzozowo. Wojacy ubiegają się o to miejsce, lecz niestety dotąd bez skutku; władze leśne, widocznie nie rozumieją sprawy należycie, niechęć się do wniosku przychylić, wskazując plac pod strzelnicę na niedogodnym miejscu, bo aż ca. 5 km. oddalonym, w Nadleśn. Różanna. Możeby władze leśne przychyliły się jednak do wniosku wojaków i pozwoliły budować strzelnicę w Brzozowie.

OBORNIKI. Z życia Sokoła. W dniu 24. bm. zorganizował zarząd tut. Sokoła oddział żeński sokolic. Zebranie organizacyjne odbyło się dnia 24. bm. W dniach następnym rozpoczyna się ćwiczenia oddziału żeńskiego.

Wiosenne święto Przysposobienia Wojskowego. W dniach 9 i 10 czerwca z okazji wiosennego święta P. W. i W. W. odbędą się zawody lekkoatletyczne na boisku sportowym.

DLUGA GOŚLINA. Burza. Dnia 24. bm. o godz. 15.30 uderzył zimny grom w chlew rolnika Augustyna Schulza. Dach oraz podkład chlewny zostały zniszczone.

Pakość.

(Korespondencja własna)

Strzelanie bractwa. — Pomnik wolności.

(w) Nieco urozmaicenia w jednostajne życie miasteczka wniosło strzelanie Bractwa Strzeleckiego, urządzone tradycyjnym zwyczajem w Zielone Świątki. Niestety, po możliwej pogodzie w pierwsze święto, drugie przyniosło chmury i deszcz, co oczywiście wpłynęło ujemnie na strzelanie, a zwłaszcza udział publiczności w festynie. Strzelano jednak pilnie i zawiąście. Królem strzeleckim został p. Warda, ryccerzami bracia B. Kamiński i J. Wolski.

Bractwo liczy blisko 30 członków. Powinno jednak być większym. Trzeba aby część obywateli, stojących na uboczu, wstąpiła w jego szeregi. Lecz i to małe bractwo wykazało już na samym początku swego istnienia swą żywotność budując własną strzelnicę w pięknym i dość dużym ogrodzie, który z czasem stanie się ozdobą miasteczka. Dzieło tak poważne i trwałe, za które ich będą błogosławili przyszłe pokolenia, bracia strzelcy stworzyli o własnych siłach. Kosztowało to niemało trudu i ofiar. Dół, gdzie zwożono za czasów „porządku“ pruskiego śmieci z całej gminy — a leżało to idylliczne miejsce naprzeciw dworca — wyrównano. Ze śmietnika wyrósł ładny ogród, świadczący chwalenie o tem, co może praca ludzka, praca zbożna jakby w winnicy pańskiej, przemieniające zło w dobro. Zapoczątkowali i prowadzili przebudowę lub w inny sposób przyczyniali się do niej głównie pp. burmistrz Liedermann, B. Kamiński, Bańkowski (który już nie mieszka w Pakości), Lissowski, Światowski, Adamski i inni. Gorliwi bracia nie szczędzili nawał pracy rąk własnych nad ulubionym dziełem.

W drugie święto przyjechała liczna pielgrzymka z Nakła i okolicy pod przewodem ks. prob. Gepperta z Nakła, który jest dzieckiem Pakości. Pątnicy przeszli w długim pochodzie przez miasto, udając się na Kalwarię. Przybyłym podoba się nadzwyczaj nowy pomnik wolności (Serca Jezusowego), wznoszący się na rynku jerozolimskim. Pomnik przedstawia szlachetną postać zbawiciela, który swem sercem gorejącym zaprasza miłośnicie strudzonych pielgrzymów tego życia. „Chodźcie wszyscy do mnie...“

15 sierpnia br. Tow. Powstańców i Wojaków poświęcił grobowiec, zbudowany na cmentarzu ku chwalebnej pamięci 12-tu powstańców poległych w walkach o wolność.

Jak widać, i w Pakości się coś robi...

Szubin.

Leczenie fizykalne w szpitalu powiatowym. W szpitalu powiatowym w Szubinie urządzony został gabinet fizykalny a więc prześwietlenia promieniami Roentgena, lampą kwarcową, lampą Sollux i Panstotat (aparatus do elektryzacji i elektr. masażu). Z urzędem tych korzystać można codziennie od godz. 10—11 - tej przed południem.

Poradnie gruźlicy i jaglicy utworzone są pod kierownictwem lekarza powiatowego p. dr. Nowakowskiego w szpitalu powiatowym, który udziela porady w każdą środę i czwartek o godzinie 3 po południu. Niestety doniosłości poradni obywatelstwo nasze jeszcze nie rozumiało, bo dotychczas nikt z porad nie korzystał mimo, że poradnia ta istnieje już od dłuższego czasu.

Stacja sanitarna w Rynarzewie. Dzięki staraniom dyrektora P. K. Ch. p. Walkowskiego oraz lekarza naczelnego p. dr. Nowakowskiego urządził P. K. Ch. w Szubinie w najbliższych dniach stację sanitarną w Rynarzewie. Druga stacja powstanie prawdopodobnie w Królikowie Prócz tego P. K. Ch. w Szubinie posiadać będzie prawie że w każdym większym majątku swoje stacje opatrunkowe.

Głód mieszkaniowy. W Szubinie daje się zauważyć brak mieszkań. Jestto poniekąd wina niektórych właścicieli, którzy niechęć wydzierżawiać mieszkania robotnikom. Magistrat stara się ulżyć biedzie bezdomnym. Ostatnio ulokował 6 rodzin w b. szkole ewangelickiej.

Wenancjusz. Pierwszy raz po kilku latach wystawiło w ub. niedzielę Stow. Młodzieży Polskiej dramat religijno-propagandowy p. t. „Wenancjusz“. Dzięki staraniom patronatu z ks. proboszczem Sterczewskim na czele i amatorem z sprężystym reżyserem p. Śledzińskim. Mimo zniechęcenia z powodu braku widzów sztuka na tle pięknie wykonanej dekoracji udawała się nadzwyczajnie.

Nakło.

Niebywałą ucztę duchową sprawiło obywatelstwu Nakła i okolicy Kolegium Nauczycielskie żeńskiej szkoły powszechnej, wystawiając dwie sztuki i to: „Kopciuszek“ (obrazek sceniczny w 7 odsłonach) oraz „Królową Kwiatów“ (baśń fantastyczna), oraz deklamacje uczeń i żywy obraz. Młode artystki (uczenice od klasy 1—7) wywiązały się ze swego zadania ku zupełnemu zadowoleniu. Publiczność dopisała jak rzadko. Szczegółowe uznanie za pracę należy się całemu gronu nauczycielskiemu żeńskiej szkoły powszechnej z p. Dawidówną, kierowniczką szkoły na czele. Czysty zysk przeznaczono na bibliotekę.

Do pszczelarzy. Z inicjatywy Wielkopolskiej Izby Rolniczej odbył się w bież. tygodniu w lokalu p. Kosickiego trzydniowy kurs dla

pszczelarzy. Na zebraniach wykladał delegowany z Poznania p. Banek.

Na budowę grobowca po poległych powstańcach w Nakle złożono nast. składki: Tow. Rzemieślnicze 50 zł, Straż Pożarna 40 zł, Cech stolarsko-ślus. 30 zł, Tow. śpiewu „Harmonja“ 10 zł, Tow. Inwalidów Woj. 20 zł. Inne towarzystwa i pojedyncze osoby z Nakła i okolicy są proszone o dalsze kontynuowanie składek na tak wzniosły cel. Ofiary przyjmuje kancelaria parafjalna wzgl. ks. prob. Geppert w Nakle.

Zmiana własności. Znaną kawiarnię i cukiernię „Wielkopolanek“ objął z dniem 26 bm. nowy gospodarz p. Kwiatkowski. Nowonabywcy „Szczęść Boże“.

Szkoła Wydziałowa. Kierownictwo przyjmuje zgłoszenia uczenia do 1 klasy i wyższych codziennie od 5—6.

Dyrekcja gimnazjum im. B. Krzywoustego będzie przyjmować zgłoszenia kandydatów do egzaminu wstępnego do klasy I i wyższych od 1—15 czerwca w godzinach przyjęć od 12,30 do 1,30.

Dyrekcja żeńskiej Szkoły Zawodowej i Gospodarstwa Domowego w Nakle, przyjmuje już zapisy uczenia na nowy rok szkolny. Ponieważ liczba miejsc jest ograniczona byłoby wskane, wcześniej uskutecznić wpisy kandydatek. Bliższych informacji udziela Dyrekcja szkoły w niedzielę i soboty od godz. 8—10 rano oraz wtorki i czwartki od godz. 1—2 po poł.

W środę, 30. bm. odbędzie się o godz. 4-tej po poł. Walne Zebranie Cechu Krawieckiego w lokalu p. Dąbrowskiego przy ul. Bydgoskiej. Ze względu na ważność obrad przybycie wszystkich członków powiatu wyrzyckiego pożądane.

Miasteczko.

Przeniesienia. Zawiadowca stacji kolejowej p. Mateja przeniesiony został do Starogardu. Grono obywateli oraz urzędnicy kolejowi żegnali go z żalem. Pan Mateja był prezesem miejsc. Sokoła, współzałożycielem tut. koła śpiewackiego „Lutnia“ oraz długoletnim radnym miejskim.

Inowrocław.

Otwarcie nowego kinoteatru w Inowrocławiu. Soboty otwarte zostało nowe kino pod nazwą „Stylowy“, który mieści się przy ulicy Św. Mikołaja.

Nową kawiarnię — restaurację otworzył przy ul. Toruńskiej p. Czajkowski, którą nazwał „Ziemianka“.

Tydzień Czerwonego Krzyża rozpoczyna się z dniem 1 czerwca br. a trwać będzie do 7-go czerwca. Tut. zarząd przygotowuje uliczną kwestę, koncerty na solankach, zabawy taneczne w publicznych lokalach, wentę itp.

Do solanek inowrocławskich zjeżdża w bież. tygodniu znów przeszło 100 kuracjuszków.

Przejechany przez samochód został 14-letni niej. Stanisław Wojciechowski, który na szczęście nie doznał poważniejszych obrażeń cielesnych.

Kradzieże. P. Kazimierzowi Kopczyńskiemu z Inowrocławia skradziono 120 zł w gotówce, 92 śrubociągów, kleszczy iludowanych i wulkanizator, wartości 170 zł. — P. Ryszardowi Rodenwaldowi z Prądocińska skradziono rower, wartości 150 zł.

Zakaz sprzedaży napojów alkoholowych zarządziła miejska policja z okazji przeglądu poborowych rocznika 1907 w Parku Miejskim, mianowicie w czasie od 29 maja do 14 czerwca b. r. od godziny 6 rana do godziny 6 po poł. Wzbroniona jest sprzedaż na terenie miasta wszelkich napojów alkoholowych.

Gniezno.

Egzamin maturalny w gimnazjum męskim zdali: pp. Atwiżeń Apolinary, Bernacki Konrad, Poznański Adam, Czechowicz Stanisław, Gadziński Marjan, Kędziński Bolesław, Michalak Kazimierz, Rozmuski Krzysztof, Strzelecki Wiesław, Terpiłowski Wiktor, Żmijewski Janusz.

Na rocznym zebraniu Cechu Stolarskiego wybrano ponownie jako starszego cechu p. Zakrzewskiego, podstarszego p. Małeckiego, oraz członków zarządu pp. Zdrojewskiego, Skibińskiego i Sikorskiego. Preliminarz budżetowy na rok 1928-29 ustalono w sumie 556 złotych. Dnia 15 lipca odbędzie się w Gnieźnie w ogrodzie Strzelnicy zabawa Związku Cechów, z której dochód przeznaczona się na bursę dla terminatorów.

17 pap. z Gniezna opuszcza dnia 30 maja nasze miasto i udaje się do Torunia na koncentrację oddziałów artylerji lekkiej i ciężkiej z całego D. O. K. VII. Nieco później wyruszy i 69 p. p. z Gniezna; dokładna data wymarszu nie jest jeszcze wiadoma.

ZMARLI.

Ś. p. Jan Janusz Czarnecki, major 15 p. u. poznańskich.

Ś. p. Franciszek Kaczorowski, naczelnik Izby Skarb. we Wrześni.

Ś. p. Franciszek Walkowiak w Mosinie.

Ś. p. Gabriela Tchórzewska w Chełmie.

Ś. p. Franciszek hr. Mikorski w Kościerzkach.

Z POMORZA.

SEPÓLNO. To i owo. Nareszcie rucń budowlany ogarnął i m. Sepólno. Parafia buduje „Dom Katolicki“. Również rozpoczyna się budowę nowego starostwa. — Smutnym jest fakt, że p. Stanisław Krawczak sprzedał swą realność niemcowi p. Probstowi za 42.000 zł, ale co gorsze, starostwo podobno ma zamiar sprzedać kawał ziemi подарowanej przez miasto niemcowi p. Kohnertowi za 2500 zł.

JANIA GÓRA, pow. świeckl. Wypadek w lesie. Przy zbieraniu szyszek spadł z dość wysokiego drzewa jeden z małorolnych z wybudowania Sucha i poniósł dość silne obrażenia wewnętrzne. Taki sam los spotkał 16-letniego chłopaka, syna jednego z tut. zagrodników, który doznał złamania lewej ręki.

PRZYJAŻŃ, pow. Kartuzy. Nieszczęśliwemu wypadkowi uległ robotnik Wojciech Rychert lat 65 z Przyjaźni, który zwożąc z pola buraki spadł z wozu i uderzył głową o przydrożne drzewo i poniósł śmierć na miejscu. Osierocił żonę i pięcioro dzieci.

KROWIE ŁĄKI, pow. Kartuzy. Pożar. U gospodarza Kankowskiego Jana wybuchł pożar. Spaliła się stodoła i stajnia. Przyczyna pożaru nie ustalona. Straty wynoszą około 20.000 zł.

PRZODKOWO, pow. Kartuzy. Zmarł nagle Augustyn Czerwonka lat 16, który, jak wersje krażą, pobity został niemiłosiernie. Sprawą zajęła się policja.

RESKOWO, pow. Kartuzy. Zmarł nagle w drodze z Chmielna do Reskowa Julusz Konkol lat 65. Denat będąc w Chmielnie na pogrzebie znajomych, urczył się należycie alkoholem, co przyczyniło się niewątpliwie do rychlejszego zgonu.

KLONOWO, pow. tucholski. Pierwsze wojackie zawody strzeleckie. Tow. Powst. i Woj. pod kierownictwem oficera P. W. powiatu tucholskiego, por. Kamińskiego z Tucholi urządziło pierwsze tegoroczne zawody strzeleckie, na strzelnicy w lesie państwowym obok leśniczówki Lisikąt. Wyniki zawodów są dobre. Najlepszym strzelcem okazał się p. Józef Warmbier, drugim prezes Tow. p. Jan Myk, trzecim p. Kulczyk, czwartym p. Winowiecki. Z oddziału młodzieży wojackiej najlepiej popisał się p. Zenon Szczukowski, następnie p. Antoni Goździk. Zakończeniem całości była zabawa w salce p. Friesego. Czysty zysk przeznaczono na L. O. P. P.

W tym samym dniu i na tej samej strzelnicy odbyły się również pierwsze zawody strzeleckie nowozałożonego bratniego Tow. Powst. i Wojaków Minikowo. Wyniki były również dobre.

Katastrofa samochodowa pod Brusami.

W pierwszy dzień Zielonych Świątek na szosie z Brus do Chojnic zdarzyła się katastrofa samochodowa. Samochodem piekarza T. Mięsikowskiego z Kartuz jechało towarzystwo, złożone z 12 osób na wycieczkę do Tucholi. Na skręcenie szosy samochód nagle wpadł na drzewo i rozbił się. Siedm osób odniosło cięższe, lub ciężkie obrażenia cielesne m. in. najcięższy ranny jest właściciel auta. Nieszczęśliwe ofiary katastrofy przewieziono do Kartuz.

Toruń.

Nocny dyżur ma do dnia 1. czerwca włącznie apteka „Pod Lwem“, Rynek Nowomiejski.

Z Teatru Pomorskiego. Dziś w środę wystawione będą po raz ostatni po cenach minimalnych dwie najciekawsze sztuki z repertuaru ostatnich tygodni, a mianowicie: „Knapa“, historia upadku alkoholika, który pod wpływem nieszczęśliwego nalożu rujnuje egzystencję własną i najbliższej rodziny — i „Azais czyli igraszki losu“, niezwykle zabawna komedia w 3 aktach nadzwyczaj dowcipnych, ilustrujących wprost kinową zmienność losów bohatera sztuki a zarazem wybrańca fortuny, który z biednego nauczyciela muzyki zostaje milionerem.

Aby udostępnić tę interesującą sztukę najszerszemu warstwowi, Dyrekcja obniżyła ceny tak, że najdroższy bilet kosztować będzie 1,50 zł.

W czwartek dnia 31. bm. z powodu prób generalnych z pięknej, niezwykle barwnej, zawsze mile widzianej na wszystkich scenach sztuki narodowej p. t. „Krawkiacy i Górale“, która ma już w Toruniu swoją piękną tradycję — teatr nieczynny.

Nagły zgon. Dnia 26. bm. zmarła nagle w gmachu wojewódzkim żona wóźnego Zielińska, którą przewieziono do kostnicy miejskiej do dyspozycji wadz sądowo-lekarskich. Przyczyny śmierci narazie nieznanne.

Zasłabnięcie. Dnia 26 bm. Gecewicz Aleksander, lat 96, bez zawodu i stalego miejsca zam. zasłabł w poczekalni IV kl. Toruń Przedm. i został odstawiony do lecznicy miejskiej.

Kradzieże zgłosił. Lesiński Franciszek, zam. w Chełmie, zgłosił kradzież 250 zł. gotówki na stacji Toruń-miasto. Zrabkowska Agnieszka, zam. w Grabiu pow. Toruń, zgłosiła kradzież gotówki 20 zł. na Rynku Staromiejskim.

Ogólny zjazd Pomorskiego Zw. Kół śpiewaczych w Toruniu.

Olbrzymia manifestacja pieśni polskiej.

Udział drużyn śpiewaczych i delegacji z całej Polski. — 45 kół śpiewaczych brało udział w popisach konkursowych.

(Od specjalnego sprawozdawcy „Dziennika Bydgoskiego“).

Pierwsze święto.

W Zielone Świątki odbył się w Toruniu drugi ogólny zjazd Pomorskiego Związku Kół Śpiewaczych. W zjeździe brały udział koła śpiewackie nie tylko z Pomorza, ale i z dalszych stron Polski. Nadto przybyły delegacje śpiewacze z ziemi Malborskiej, Warmii oraz z Westfalji i Nadrenji. A zatem był to zjazd ogólnopolski. Stolica województwa pomorskiego, pięknie przystrojona w chorągwie i emblematy narodowe, przyjmowała gościnnie i serdecznie drużyny śpiewacze z całej Polski. Pogoda w oba święta była wspaniała.

Już w sobotę dnia 26 bm. zaczęły zjeżdżać do Torunia różne koła śpiewackie z dalszych stron. Powitanie drużyn i delegacji śpiewaczych nastąpiło w sali „Lutni“ w „Dworze Artusa“.

W pierwsze święto o godz. 9 rano odbyła się zbiórka chórów w „Dworze Artusa“, gdzie też nastąpiła próba chórów ogólnych. Pociągami rannymi przybywały nowe drużyny śpiewacze, które powitane zostały przez orkiestrę wojskową i komisję zjazdową. Drużyny te we wspólnym pochodzie udały się na rynek, gdzie niebawem zgromadziły się ogromne zastępy śpiewaków i śpiewaczek oraz publiczności.

Nabożeństwo w kościele św. Jana.

O godz. 11 pochód, składający się z długiego szeregu kół śpiewaczych, udał się do kościoła św. Jana, gdzie na intencję zjazdu odprawione zostało uroczyste nabożeństwo. Celebrował patron Związku Kół Śpiewaczych na Pomorzu ks. dziekan Lewandowski z Pelplina w asyście księży St. Głowczewskiego i Fr. Wendy. Wspaniałe kazanie okolicznościowe wygłosił ksiądz prałat Wysiąski.

Podczas Mszy św. śpiewał chór towarzystwa św. Cecylii z Torunia pod batutą p. M. Różyńskiego (Missa „Adeste fideles“ — J. Seymor).

Poświęcenie sztandaru Towarzystwa „Moniuszko“.

W czasie nabożeństwa odbyło się poświęcenie sztandaru Towarzystwa Śpiewu „Moniuszko“ z Torunia. Poświęcenia dokonał ks. dziekan Kozłowski.

Rodzicami chrzestnymi sztandaru byli panie: Antczakowa, Guentherowa, Kaczyńska, Nałaskowska i Steinbornowa oraz panowie: Bednarski, Grzeszkowiak, Makowski, Pawlak i Stefanowicz. Pięknie przedstawiający się sztandar wykonała firma „Dalkowska“ z Torunia.

Otwarcie zjazdu na rynku.

Po nabożeństwie udały się drużyny śpiewacze ze sztandarami na Stary Rynek, gdzie odbyło się uroczyste otwarcie zjazdu. Cały rynek był wypełniony śpiewakami i publicznością.

Otwarcia zjazdu dokonał prezes Pomorskiego Związku Kół Śpiewaczych p. radca Makowski, który serdecznymi słowami powitał przedstawicieli władz, wojska i duchowieństwa oraz liczne drużyny śpiewacze z bliska i z daleka. W końcu p. M. wznosił okrzyk na cześć Najjaśniejszej Rzeczypospolitej i Pana Prezydenta Mościckiego, który to okrzyk zebrani z zapalem powtórzyli, poczem orkiestra 63 pp. odegrała hymn narodowy.

Następnie wojewoda pomorski p. Młodzianowski podniósł ważność i znaczenie ziemi pomorskiej dla Polski i wznosił okrzyk na cześć ludu pomorskiego, który przetrwał najtrudniejszą burzę dziejową i stoi twardo na stanowisku obrony morza polskiego.

Teraz chóry męskie pod batutą p. profesora Pięty odśpiewały 1) „Gaude Mater“ — Gorczyckiego, 2) Polonez — Komorowskiego.

W dalszym ciągu przemawiali: patron Związku Kół Śpiewaczych na Po-

morzu ks. dziekan Lewandowski z Pelplina wznosząc okrzyk na cześć kompozytorów polskich, prezes wszechświatowskiego Związku Kół Śpiewaczych p. dr. Surzyński na cześć Pomorskiego Związku Śpiewaczego, przedstawiciel Wielkopolskiego Związku Kół Śpiewaczych p. Bojarski na cześć duchowieństwa, przedstawiciel Śląskiego Związku Śpiewaczego p. Imiela, przedstawiciel Polonji z Westfalji i Nadrenji, p. Zbrożkówna imieniem Związku Kół Śpiewaczych z Krakowa i radca Janowski z Torunia.

Teraz chór mieszany pod batutą p. Piątkowskiego odśpiewał z towarzyszeniem orkiestry 63 p. p. „Polonez A-dur — Chopina“.

Następnie prezes Związku p. Makowski złożył życzenia Towarzystwu Śpiewu „Moniuszko“ z okazji poświęcenia sztandaru ofiarując gwóźdź związkowy.

Różne delegacje składały „Moniuszko“ gwóźdźki pamiątkowe.

Serdeczne słowa podziękii wyraził prezes „Moniuszki“ p. Antczak.

Popisy konkursowe chórów.

Punktualnie o godz. 4 po południu rozpoczęły się w Teatrze Miejskim popisy konkursowe chórów.

Śpiewały:

1) Okręg I Toruń (dyrygent Marcinkowski) — chór męski „Sztandary“ Lachmana.

2) Okręg I Toruń (dyr. Piątkowski) — chór mieszany „Przylecieli sokołowie“ — Moniuszki.

3) Okręg II Grudziądz (dyr. prof. Dawidowicz) — chór mieszany „Nasza Hanka“ Żeleńskiego.

4) Okręg III Lidzbark (dyr. Rochon) — chór mieszany „Polonez towarzyski“ — Ponieckiego.

5) Okręg VII Sępólno (dyr. Gierszewski) — chór mieszany „Oberek Kujawski“ Nowowiejskiego.

6) „Moniuszko“ Gdańsk (dyr. Jachimczak) — chór męski „Grób Wikinga“ Niewiadomskiego.

7) Chór przy kościele Św. Tomasza — Sosnowiec — Pogoń (dyr. Godecki) — chór męski „Wiosenne czary“ Bursy.

8) „Lutnia“ Włocławek — chór męski „Gloria“ Pekieli.

9) „Cecylja“ Gdańsk (dyr. Nowacki) — chór mieszany „Dwie wisienki“ Nowowiejskiego.

10) Kolejowe Kółko Śpiewackie Katowice (dyr. Nicze) — chór męski „Pojeździemy na gon“ Niczego.

11) „Lutnia“ Gdańsk (dyr. Muzyk) — chór mieszany „Na cześć wiosny“ Prosnaka.

12) „Lutnia“ Warszawa (dyr. prof. Maszyński) — chór mieszany „Psalm 45“ Gomółki.

13) Chór Akademicki Warszawa (dyr. prof. Maszyński) — chór mieszany „Pieśń żniwiarzy“ Maszyńskiego.

14) „Lira“ Żyrardów (dyr. Olszewski) — chór mieszany „Najpierwsza pieśń“ Jansena.

15) „Halka“ Kościerzyna (dyr. Lewandowski) — chór mieszany „Na cześć wiosny“ Prosnaka.

16) „Lutnia“ Aleksandrów (dyr. ks. Kuczkowicz) — chór męski „Kantata na cześć Henryka Sienkiewicza“ ks. Chlondowskiego.

17) „Echo“ Inowrocław (dyr. Styś) — chór męski „Dwie dole“ Lachmana.

18) „Echo“ Chełmża (dyr. Buczkowski) — chór męski „Sztandary“ Lachmana.

19) „Halka“ Łasin (dyr. Motylewski) — chór mieszany „Pożegnanie wioski“ Karczyńskiego.

20) „Dzwon“ Toruń (dyr. Siudowski) — chór męski „Zaszumił ciemny głębokielas“ Opieńskiego,

Drugie święto.

Dalsze popisy konkursowe chórów.

21) Okręg I Poznań (dyr. prof. Kwasiński) — chór męski „KraKowiak“.

22) „Moniuszko“ Grudziądz (dyr. Osiński) — chór mieszany „Cieniom Wieszcza“ Dembińskiego.

23) „Halka“ Mątwy (dyr. Wojciechowski) — chór mieszany „Wisła“ ks. Bartkiewicza.

24) „Św. Cecylja“ Świecie (dyr. Makula) — chór mieszany „Chór niedzielny“ Moniuszki.

25) „Lutnia“ Grudziądz (dyr. Szmelter) — chór mieszany „Wesele sieradzkie“ Prosnaka.

26) „Harmonja“ Chełmno (dyr. Malinowski) — chór męski „Hulanki“ Niżakowskiego.

27) „Lutnia“ Więcbork (dyr. Czarnecki) — chór mieszany „Śmierć komara“ Stoińskiego.

28) „Paderewski“ Gniewkowo (dyr. Jankowski) — chór mieszany „Grajek“ Gounoda.

29) „Orfeusz“ Śliwice (dyr. Kałdowski) — chór mieszany „Po żniwach“ Nowowiejskiego.

30) „Cecylja“ Lidzbark (dyr. Pudelko) — chór mieszany „KraKowiak“ Ponieckiego.

31) „Lutnia“ Jaksice (dyr. Lewandowski) — chór mieszany „Pieśń o orle“ Nowowiejskiego.

32) „Halka“ Szwarcenowo (dyr. Urbanowski) — chór mieszany „Śmierć komara“ Stoińskiego.

33) „Halka“ Podgórz (dyr. Marcinkowski) — chór mieszany „Wesele sieradzkie“ Prosnaka.

34) „Lutnia“ Działdowo (dyr. Kant) — chór męski „Hejnał“ Moczyńskiego.

35) „Lutnia“ Działdowo (dyr. Kant) — chór mieszany „Sztandary“ Lachmana.

36) „Moniuszko“ Puck (dyr. Gierszewski) — chór męski „Dwie dole“ Lachmana.

37) „Harmonja“ Bydgoszcz (dyr. Jaworski) — chór mieszany „Siwy koniu“ Niewiadomskiego.

38) „Moniuszko“ Toruń (dyr. Piątkowski) — chór mieszany „Pieśń żeglarzy“ Moniuszki.

39) „Dzwon“ Chełmno (dyr. Wardziński) — chór mieszany „Powrót z państwiska“ Schoena.

40) „Lutnia“ Toruń (dyr. prof. Pięta) — chór mieszany „Czarowną cichą nocą“ Prosnaka.

41) „Lutnia“ Chojnice (dyr. Gierszewski) — chór mieszany „Paweł i Gawel“ Gawłasa.

42) „Lutnia“ Chojnice (dyr. Gierszewski) — chór męski „Hej Żeglarze“ Nowowiejskiego.

43) „Lutnia“ Wąbrzeźno (dyr. prof. Reiske) — chór męski „Grób Wikinga“ Niewiadomskiego.

44) „Lutnia“ Toruń (dyr. prof. Pięta) — chór męski „Ślepy i kulawy“ Maszyńskiego.

45) Kolejowe Kółko Śpiewacze Katowice (dyr. Nicze) — chór mieszany „Wesele sieradzkie“ Prosnaka.

Wyniki konkursów.

Wyniki konkursów śpiewaczych przedstawiają się następująco: Maksymalną ilość punktów oznaczono na 245.

204 punktów zdobył chór zbiorowy męski z Poznania — występujący poza konkursem.

Pierwsze miejsce uzyskał męski chór „Lutnia“ Toruń — 204 pkt.

2. „Halka“ Podgórz (koło Torunia) chór mieszany 199 pkt.

3. „Lutnia“ — Warszawa, chór mieszany 193 pkt.

Zamknięcie zjazdu.

Prezes Związku Pomorskiego p. radca Makowski podziękował dyrygentom i drużynom śpiewaczym za pielęgnowanie pieśni rodzimej i branie udziału w popisach konkursowych. Wreszcie podziękował władzom państwowym, wojskowym i samorządowym za chętną i ofiarną pomoc przy organizowaniu zjazdu toruńskiego i wznosił okrzyk na cześć Najjaśniejszej Rzeczypospolitej i Prezydenta Mościckiego, marszałka Piłsudskiego i woj. Młodzianowskiego i członków jury (sąd konkursowy).

Do jury należeli pp.: ks. patron Lewandowski, ks. Wiśniewski z Pelplina, Wallek-Walewski z Krakowa, Barwicki z Poznania, komendant Parzybok, prof. Moczyński i red. Różański.

Zabawy i zakończenie.

Zarówno w pierwsze jak i w drugie święto po południu odbyły się w „Parku Cegielnia“ występy poszczególnych kół śpiewackich.

W pierwsze święto wieczorem odbyły się dla drużyn śpiewaczych zabawy taneczne na salach „Strzelnicy“ i „Wiktorji“.

W wolnym czasie drużyny śpiewacze w towarzystwie członków Tow. Krajoznawczego w Toruniu zwiedzały różne zabytki starożytnego grodu Kopernika.

W drugie święto odbyła się na salach „Dworu Artusa“ i „Strzelnicy“ wieczornica pożegnalna, poczem drużyny śpiewacze rozjeżdżały się do domów, zadowolone ze spełnionego obowiązku i ze wspaniałego przebiegu zjazdu.

Uwagi.

Zjazd toruński był olbrzymią manifestacją pieśni polskiej. Około 3000 śpiewaczek i śpiewaków stanęło do zawodów. Mimo to z ubolewaniem stwierdzić należy, że znaczna liczba kół śpiewaczych, znanych z rzetelnej pracy około krzewienia pieśni polskiej, nie przybyła na zjazd. Powodów nieprzybycia nie znamy, uważamy raczej, że jakiegokolwiek bądź usprawiedliwienia uznać nie można.

Toruń przybrał szatę uroczystą. Drużyny śpiewacze witano owacyjnie. Kiedy w drugie święto rano śpiewaczki i śpiewacy wracali z majówki odbytej w „Parku Cegielnia“ do miasta, obsypano uczestników pochodu kwiatami. Wogóle nastrój panował serdeczny i miły.

Komitet organizacyjny wraz z poszczególnymi komisjami miał wielkie i trudne do spełnienia zadanie; przyznajemy też chętnie, że z zadania swego wywiązał się znakomicie. Zwłaszcza prezes związkowy p. Makowski nie szczędził zabiegów, by zjazd udał się pod każdym względem, co mu się też w zupełności udało.

Pomorskiemu Związkowi Kół Śpiewaczych życzymy pomyślności i rozwoju w dalszej pracy na niwie śpiewaczej. Cześć Pieśni!

F.

4. „Lutnia“ Chojnice, chór mieszany 191 pkt.

5. „Lutnia“ Toruń, chór mieszany 186 pkt.

6. „Lutnia“ Działdowo, chór męski 185 pkt.

7. „Moniuszko“ Toruń, chór mieszany 180 pkt.

8. „Moniuszko“ Gdańsk, chór męski 179 pkt.

9. „Harmonja“ Bydgoszcz, chór mieszany 178 pkt.

10. „Harmonja“ Chełmno, chór męski 176 punktów.

Wielką zabawę dla dzieci

urządza
w niedzielę, 3 czerwca
w ogrodzie „Strzelnicy”

Sokół Żeński
w Bydgoszczy.

Kino Corso
Dziś! Sensacja! Dziś!
Przemysł z „Czarnego Wąwozu”
(Warner Baxter) 12 aktów.

KRONIKA

Bydgoszcz, dnia 30 maja 1928 roku.

KALENDARZYK.

Dziś: Feliksa pap., Ferdynanda.
Jutro: Anieli Merici p., Petroneli.
Wschód słońca: godz. 3,45.
Zachód słońca: godz. 20,10.

DYŻUR NOCNY W APTEKACH.

Od wtorku 29 bm. do poniedziałku 4-go czerwca dyżurują:

Apteka pod Koroną, ul. Dworcowa.

Apteka pod Niedźwiedziem, ul. Niedźwiedzia.

Wypożyczalnia książek „Lektor”, ulica Gdańska 141, otwarta codziennie od godziny 8 rano do 6 wieczór. Telefon 1739.

Aman Ułach wywiózł z Polski dużo kosztownych podarunków. Sam aeroplan ma niezgorszą wartość. A w rewanż zato podarował marszałkowi Piłsudskiemu dwa psy. Podobno niezwykłej rasy. Ale bądź co bądź — psy.

W każdym razie podarunek symboliczny. Tłumaczyć go można dwojako. Może chciał Aman Ułach powiedzieć nam tym darem, że dla Polski psia wierność zachowa, a może sub rosa dał nam do zrozumienia, że na psy schodzi my.

Kokolwiek Aman Ułach miał na myśli pewnym jest, że te dwa psy będą najwierniejszymi i bezinteresownymi przyjaciółmi pana marszałka. Otoczenie Belwederu na tem porównaniu dużo straci. A także psy nie zwierają się w kamarylę. Chodzą luźno koło swojego chlebodawcy. Stąd i mniejsze niebezpieczeństwo dla państwa.

Bismark miał także psa, którego nazwisko — Tyras — przeszło do historii. Nie mógł pracować, gdy go nie widział u swoich nóg. Stosunek ten miał już jednak w sobie coś z zachodniej kultury. Żelazny kanclerz kontentował się jednym psem, gdy wielcy ludzie Wschodu dla swego ukontentowania muszą ich mieć więcej.

TEATR MIEJSKI.

OSTATNIE WYSTĘPY ST. JARACZA.

Dziś, w środę, staraniem Towarzystwa Uniwersytetu Robotniczego „Romans pana kasjera” z gościnnym występem Stefana Jaracza. Początek o godz. 7½ wieczorem. Wszystkie bilety sprzedane.

Jutro, w czwartek, znakomity gość warszawski ostatni raz roztoczy przed widzami swój genialny talent, swoją szczerotę i prostotę w kapitalnej kreacji pana Brotoneau w pełnej sentymentu a zarazem arcyradosnej komedji Caillavetta i Fleura „Romans pana kasjera”. Rzecz ta w niezrównanej interpretacji St. Jaracza, ukaże się nieodwołalnie ostatni raz.

Ostatnią premierą z udziałem znakomitego artysty będzie głośna tragicomedia Swena Lange p. „Samson i Dalila”. W roli popisowej rozwinię Jaracz ogromną skalę swego kunsztu aktorskiego, przechodzącą z tragedji do groteski, stwarzając istne arcydzieło gry aktorskiej. Partnerami wielkiego artysty będą pp.: Kozłowska, Zahorska, Lochman, Korecki, Melina, Milecki, Sawicki i Wroński. Premiera St. Jaracza. Premiera w piątek 1 czerwca. Bilety są już w rozsprzedaży.

Dyr. Stoma chce wydmuchać „plewy” z teatru bydgoskiego.

Chodzi tylko o to, aby przytem i budy nie rozwalił!

— **Osobiste.** Pan Dr. E. Czaykowski ordynuje z dniem 1-go czerwca wyłącznie w Inowrocławiu.

— **25-letni jubileusz pracy.** Bednarz Andrzej Olkiewicz obchodził w dniu 25 maja br. swój 25-letni jubileusz pracy w Browarze Bydgoskim, przejętym po spadkobiercach Strelowa, do którego jubilat wstąpił 25 maja 1903 r. Jubilata obdarzyła dyrekcja Browaru Bydgoskiego w dowód uznania srebrnym zegarkiem z odpowiednią dedykacją.

— **Prawdopodobny przebieg pogody w Polsce:** Powolne polepszanie się stanu pogody. Zachmurzenie malejące i lekki wzrost temperatury przy wiatrach miejscowych.

— **Ostre strzelanie.** Dnia 30 maja br. na strzelnicy bojowej 15 D. P. przeprowadza 61 p. p., na placu ćwiczeń Jachcice, ostre strzelanie. Drogi w tym kierunku będą strzeżone przez posterunki wojskowe.

— **Ostre strzelanie.** Dnia 1 czerwca 1928 r. od godz. 7 począwszy przeprowadzać będzie 62 pułk piechoty Wlkp. na strzelnicy bojowej 15 Dyw. Piechoty (plac ćwiczeń Jachcice) ostre strzelanie. Ubezpieczenie zapewnione przez własne posterunki.

— **Miejskie Konserwatorium Muzyczne w Bydgoszczy** (zatwierdzone przez Min. W. R. i O. P.). Klasy śpiewu, skrzypiec, fortepianu, wiolonczeli, teorii. Wpisy nowowstępujących przyjmuje się od 15 maja począwszy. Informacje udziela sekretariat ul. Piotra Skargi 7 (godziny urzędowania 10—1 i 3—6).

— **Miesięczne zebranie zarządu Biblioteki im. Henryka Sienkiewicza,** odbędzie się dziś w środę o godz. 8-mej wieczorem w salce parafjalnej. Uprasza się o punktualne przybycie.

— **Zacięta walka w „Królestwie Kurkowem”,** rozpoczęta w drugi dzień Świąt, zakończy się dzisiaj. Wyniki z pierwszych dwóch dni strzelania nie pozwalają jeszcze powiedzieć, kto zostanie „Królem Kurkowym”. Ca. 7 strzelców, w tej liczbie także dotychczasowy „Król” Piłaczyński, mają równe szanse. Proklamacja Króla nastąpi dziś wieczorem w ogrodzie „Strzelnicy”. Od godz. 3 tamże koncert. Wstęp bezpłatny.

— **Dziesięciocentnarowa świnka.** Na wystawie trzody chlewnej w Berlinie publiczność podziwiała niedawno rzadki okaz świni ważącej 10 centnarów. Rekord wszechświatowy pod względem tuczenia świń osiągnęły jednak nasze Kujawy. Handlarz trzody chlewnej p. Mateja z Bydgoszczy nabył od pewnego rolnika we Wapnie trzy świnię ważące razem przeszło 24 centn. Najpotężniejszy okaz — wieprz — przywieziony dzisiaj do rzeźni miejskiej, ważył 510 kilo, czyli 10 centnarów i 20 funtów.

— **Pedagogjum Wielkopolskie, Zduny 7,** przyjmuje dzieci obojga płci do klas przygotowawczych od 1—3 włącznie. Tworzy się gimnazjum niższe od 1—3 klasy i wyższe od IV—VI włącznie. Wszystkie klasy korekcyjne. Gimnazjum w całości tworzy podbudowę pod Liceum Handlowe Izby Przemysłowo-Handlowej w Bydgoszczy. Młodzież po skończeniu klas 6-ich gimnazjalnych w Pedagogjum, przechodzi do Liceum Handlowego bez egzaminu. Dyrekcje obu szkół czynią starania u władz najwyższych szkolnych, celem uzyskania dla uczniów i uczennic Pedagogjum praw publiczności, ulg w opłatach dla niezamożnych.

— **Polsko-francuska szkoła „Sekwana”** p. prof. Marji Regamey. Na liczne prośby rodziców, do froeblońskiej francuskiej szkoły i do sekcji przygotowawczej, od początku nowego roku szkolnego będą dodane dwa komplety przygotowawcze do szkół średnich według programu I i II wstępnej. Główne przedmioty (religia, czytanie, pisanie, rachunki itd.) będą wykładane po polsku, inne przedmioty (konwersacja, śpiew, gry, itd.) po francusku. W ten sposób bez wysiłku dzieci nauczą się języka francuskiego i jednocześnie będą przygotowane do kl. III-ciej wstępnej. Nauka odbywa się w prywatnym domu, liczba dzieci ściśle ograniczona, dozór i warunki higieniczne doskonałe. Cena 20 zł miesięcznie. Informacje i zapisy codzień od godz. 1—2 popoł. Cieszkowskiego 20.

— **Katolickie Towarzystwo Robotników Polskich** parafji Szwederowo zaprasza na swą letnią zabawę, która odbędzie się w nie-

dziele 3 czerwca w ogrodzie i salach p. Beckera, ul. Św. Trójcy. Od godz. 16-tej koncert w ogrodzie, wykonany przez orkiestrę Inwalidów; o godz. 18-tej przedstawienie amatorskie p. t. „Koszyk kwiatów” odegrane poraz drugi w Teatrze Popularnym. Od godziny 19,30 zabawa taneczna. W ogrodzie różne gry towarzyskie.

— **Garownia Miejska** urządza w czwartek dnia 31 maja br. o godz. 6-tej w sklepie gazowni, ul. Jagiellońska nr. 14 prelekcje o ekonomicznym zastosowaniu gazu w gospodarstwie domowym wraz z praktycznymi pokazami.

— **Loterja fantowa — spożywcza.** Druga drużyna żeńska im. Marji Konopnickiej urządza w niedzielę dnia 3 czerwca od godz. 10-tej do 4-tej po południu loterję fantowo-spożywczą w gmachu Gimnazjum Prywatn. przy ulicy Paderewskiego. Dochód przeznaczony na kolonje harcerskie.

— **Wypadki przy pracy.** W starej elektrowni przy ulicy Warmińskiego, robotnik, 36-letni Stanisław Gładkowski, zamieszkały w Bydgoszczy przy ulicy Łokietka 24, będąc zajęty przy zrzucaniu węgla, skutkiem podźwignięcia, doznał gwałtownych boleści tak, że musiano go odwieźć do domu.

W fabryce maszyn „Unja”, cieśla 57-letni Maksym Barcikowski, zamieszkały przy ul. Grunwaldzkiej 103, przy heblowaniu uległ silnemu zranieniu prawej ręki i dwóch palców o nożowy walec.

— **Dlaczego nie usuwa się przestarzałych napisów niemieckich?** Na wielu jeszcze domach naszego miasta widnieją tablice towarzyszyw asekuracyjnych ogniowych niemieckich, jak: „Preuss-Feuer Versicherung” z orłem pruskim, „Brandenburg a. H.”, „Deutscher Phoenix” (z orłem) i t. p. Na samej ulicy Toruńskiej zauważyliśmy tablice na domach: nr. 159, 12, 177, 151, 153, 155, 1, 148, 24, na „Strzelnicy” itd. Na Dworcowej nr. 95a, 10, 13, 18a, 18d, 22, 23, 81. Matejki 8 itd. Ulice Podwale i Kościelna obfitują w te tablice. Dla udowodnienia tylko podajemy powyższe numery domów, których jest jednak znaczna ilość jeszcze z podobnymi znakami. Czas najwyższy, aby się pozbyć tych niemilych pamiątek naszej przeszłości. Jeżeli właściciele domów sami nie poczuwają się do obowiązku usunięcia tablic, to miarodajne czynniki winny zmusić do tego właścicieli.

— **Podziękowanie.** Wszystkim firmom i obywatelom, którzy ofiarowali nagrody na konkurs podoficerski 16 p. ułanów w dniu 13 maja br.— składają tą drogą nasze serdeczne podziękowanie Podoficerowie 16 pułku ułanów Wlkp.

Restauracja i kawiarnia **GRAND CAFE**
lokal koncertowy
poleca najsmaczniejsze obiady i kolacje
urzędowe i à la carte. 11548

— **Żydowska nachalność.** Kilka osób zwróciło się do naszej redakcji donosząc z oburzeniem, że na ulicy Gdańskiej przed hotelem pod Orłem zatrzymuje przechodniów jakiś nachalny żyd warszawski (tuż obok przy stoliku kwestarskim rozsiadła się żydoweczka z bachorkiem) i przypina im bez pytania jakieś znaczki, żądając za nie datku rzekomo na „Gniazda Sieroc”. Władze nasze powinny legitymacje tych podejrzanych żydów zbadać, aby publiczność nasza znowu nie padła ofiarą wyzysku, jak przed dwoma laty — przy zbieraniu ofiar na L. O. P. P. przez oszustów.

— **Cała Bydgoszcz** wybiera się w niedzielę, 3-go czerwca do „Strzelnicy”, gdzie żeński „Sokół” urządza swoją drugą z rzędu zabawę ogrodową dla dzieci. Niski wstęp, wielka ilość przygotowanych niespodzianek, rozrywki dla dorosłych, wszystko to stanowi nader zwyczajną siłę przyciągającą, której oprzeć się nie można. Kto dzieciom swoim nie chce odmówić godziwej rozrywki, niech przybędzie w niedzielę do „Strzelnicy”. Początek o godz. 3-iej po południu.

PROGRAM W KINACH.

Kryształ. Dziś poraz ostatni wesołe przygody studentów w filmie „Miłostki studenta” z Harry Lidtkem i Verebesem w głównych rolach. Nadprogram. Jutro „Bitwa morską”.

NOWOŚCI „Wakacje małżeńskie”, dowcipna farsa, przedstawiająca pocieszne sytuacje młodych małżonków, świetnie odegrana przez wybitny zespół artystyczny. Pogodny film dwa dni z rzędu był wyświetlany z ogromnym powodzeniem. Wyśmienita komedia dopełnia program.

MARYSIENKA z powodzeniem wyświetla potężny dramat z Lonem Chaney'em pt. „Demon Cyrku”. Jutro film ten granym będzie po raz ostatni.

Corso. Dziś premiera, dramat z życia przemysłowców pt. „Przemysłownik z Czarnego Wąwozu”. W roli głównej Warner Baxter. Nadprogram komedia pt. „Do tańca i do różańca”. Razem 12 aktów.

Nowy film batalistyczny.

Admiralicyja Angielska stworzyła potężny film z bitew morskich pod Cornel i Flakland pt. „Bitwa Morska przy wyspach Falklandzkich”. Jest to wstrząsająca epopeja oceaniczna ilustrująca zmagania się dwóch największych potęg morskich XX. wieku.

W pierwszej bitwie t. j. pod wyspami Cornel doznali Anglików wielkiej porażki od niemieckich krążowników, które stały pod komendą Admirala von Spee, a w drugiej bitwie t. j. przy wyspach Falklandzkich zniszczyli Anglików doścześnie okręty niemieckie.

Część zdjęć jest autentycznych które zostały wykonane podczas bitwy w nocy 8 grudnia 1914 roku. — Zaś całość obydwóch bitew została ponownie przez admiralicyję angielską rekonstruowana. Do celu tego poświęcili Anglików 7 wielkich okrętów. Jest to wstrząsający dokument naocznego olbrzymich rozmiarów tej bitwy morskiej, która się ze swymi rozmiarami również przyczyniła do wskrzeszenia naszej ojczyzny.

Film ten został wyświetlany na życzenie Pana Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej Mościckiego na zamku warszawskim. W otoczeniu Pana Prezydenta znajdowała się cała rodzina, wszyscy ministrowie oraz korpus dyplomatyczny i świata. Pan Prezydent Mościcki wyraził się z największym zachwytem o wielkiej wartości tegoż filmu.

Film ten sprowadziła z Anglii firma „Dworkowski - Film” w Bydgoszczy, która jako pierwsza po Anglii w Europie u nas w Polsce ten film wyświetlała.

Dzienniki Paryskie wyrażają się z wielkim uznaniem o tem arcydziele filmowem.

Przy tej sposobności zaznaczamy iż p. Władysław Dworkowski właściciel firmy „Dworkowski - Film” rodowity Bydgoszczanin, twórca polskich filmów „Nasze Morze” oraz „Wampiry Warszawy” zdołał w krótkim czasie rozwinąć przedsiębiorstwo, którego jest właścicielem, do jednego z najpoważniejszych przedsiębiorstw tego rodzaju w całej Polsce.

Jedwabnictwo w praktyce.

Skończył się okres wykładów z przezrocza-mi, okres teorii w zakresie jedwabnictwa. Rozmaite były skutki reakcji u rozmaitych ludzi — to jednakże napewno powiedzieć można że jakikolwiek był sąd o przyszłości jedwabnictwa u nas, zawsze będzie on narazie połowicznym. Praktyka i tylko praktyka może nam dać pewne dane do stawiania horoskopów dla tej nowej gałęzi gospodarstwa domowego. Dlatego Tow. Jedwabnicze w Bydgoszczy, pierwsze w Wielkopolsce, nie wahało się przystąpić w tym roku do otwarcia hodowli gąsienic jedwabnika na szerszą skalę, niż w roku ubiegłym, byleby dać społeczeństwu namacalny dowód, czy i o ile sprawa ta w Polsce się uda. Hodowla mieści się będzie w gmachu Wielkop. Szkoły Rolniczej przy ul. Bernardyńskiej, gdzie Szan. Dyrekcja odstąpiła Towarzystwu 2 sale na hodowlę, 1 salę na wykłady. Równocześnie z praktyką w hodowli będą się odbywały wykłady z zakresu jedwabnictwa. Kurs ten rozpocznie się dnia 7 czerwca i potrwa do 10-go lipca. Udział w praktyce i wykładach będą brali tylko ci, którzy zapisali się na stałych uczestników kursu, jednakże zwiedzanie hodowli i przyglądanie się pracy będzie nietylko dozwolone ale i mile widziane. Ze względu na liczne zgłoszenia z całej Wielkopolski zachodzi obawa, że zabraknie miejsca dla mieszkańców Bydgoszczy. Uprasza się przeto chętnych, by wcześniej zapisywali się na kurs. Warunki przyjęcia ogłosiliśmy już poprzednio w dziennikach a więc: 20 zł kaucji, zwrotnej po ukończeniu kursu i 5 zł wpisowego. Osobiste zgłoszenia przyjmuje się w biurze Powiatowego Inspektora Szkolnego od godz. 10 do 12 w dniach 4, 5 i 6 czerwca.

Czyżowski.

Wodostan Wisły w dniu 30 maja rano: Zawichost 2,07 m., Warszawa 3,51 m., Płock 2,21, Toruń 2,21, Fordon 2,14, Chełmno 2,04, Grudziądz 2,26, Korzeniewo 2,51, Piekłko 1,76, Tczew 1,74, Einlage 2,32, Schiewenhorst 2,46. Woda przybiera.

Z ŻYCIA TOWARZYSTW.

Kurkowe Bractwo Strzeleckie zwraca członkom swoim uwagę na to, że z komersem z okazji proklamacji „Króla Kurkowego” łączy swą uroczystość 50-letniej przynależności brata Beetra do Bractwa. Udział wszystkich członków i z tego względu konieczny.

K. S. Brda. Dziś w środę o godz. 5 po poł. trening sekcji piłki nożnej na boisku przy 6-tej służbie.

Sokół V. Okole — Wilczak. Zebranie komisji zabawowej w czwartek, 31 maja o godz. 7,30 wieczorem w szkole na Wilczaku.

Sokół V. Oddział żeński. Lekcja ćwiczeń dziś w środę o godzinie 7 w auli przy ulicy Kordeckiego. Uprasza się wszystkie druhy o punktualne przybycie. Trening oddziału żeńskiego i męskiego jutro w czwartek o godzinie 5-tej u Patzera.

S. M. P. „Promyk”. Dzisiaj po nabożeństwie majowym zebranie nadzwyczajne obu oddziałów. Przybycie wszystkich druhen konieczne. Po zebraniu odbędzie się lekcja śpiewu.

K. S. „Amator”. Trening sekcji piłki nożnej w czwartek 31. bm. o godz. 18 na Stadionie miejskim. Zebranie miesięczne w piątek dnia 1 czerwca o godzinie 20 w lokalu klubowym.

O. P. N. „Gwiazda”. Uprasza się o przybycie zarządu dziś o godzinie 8 wieczorem do biura parafjalnego. W sobotę dnia 2 czerwca zebranie plenarne.

Sokół IV. Bielawy. W czwartek 31. bm. o godzinie 7 wieczorem zbiórka całej drużyny ćwiczącej, żeńskiej jak i męskiej na Stadionie miejskim. Z powodu bardzo ważnych spraw przybycie wszystkich oddziałów konieczne.

Związek Młodzieży Pracującej „Jedność”. Jutro, w czwartek wycieczka wieczorna nad śluzę, zbiórka o godzinie 6,30 przy szkole Przemysłowej przy ul. Św. Trójcy. Goście i sympatycy mile widziani.

Sokół V. Okole — Wilczak. Trening dziś o godzinie 5 po południu na boisku Patzera.

Baczność Echiści! Nadzwyczajna lekcja śpiewu odbędzie się w środę t. j. 30 maja br. o godzinie 8 wieczorem w sali „Harmonii”.

Baczność Sokół IV. Bielawy. Rozkaz: W środę, dnia 30. bm. i w czwartek, dnia 31. bm. o godz. 7 wiecz. zbiórka drużyny na Stadionie miejskim. Wobec zbliżającego się zlotu, wzywa się drużynę o gremjalne i punktualne przybycie.

Towarzystwo Filatelistów. Zebranie dziś w środę, w Domu Parkowym, przy ulicy Św. Trójcy.

Związek emerytów w Bydgoszczy. Z powodu święta 7. 6. br. plenarne zgromadzenie odbędzie się w poniedziałek 4. 6. o godzinie 5-tej po południu w Ognisku.

Giełda warszawska

z dnia 29 maja
Akcje: w złotych:

Bank Handlowy	000,00—117,00
Bank Polski	181,00—191,25
Bank Zw. Sp. Zarob.	00,00— 85,00
Bank Przem. i Wł. Przem.	00,00—107,00
Spies	—162,00
Firley	70,00— 77,00
Wysoka	000,00—170,00
W. T. Węgla	95,00— 98,00
Nobel	37,75— 37,00
Cegielski	00,00— 47,75
Lilpop	43,25— 42,00
Modrzejów	48,75— 49,70
Norblin	00,00—217,00
Parowoz	48,00—52,50
Ostrowskie Zakłady	139,00—130,00
Starochowice	64,00—64,75
Zawiercie	33,00—33,25
Borkowski	00,00— 19,00
Haberbusch	000,00—225,50

Bank Polski płaci w dniu 30 maja za:

dolary amerykańskie	8,85—8,84
funtów szterlingów	43,35
franki szwajcarskie	171,13
franki francuskie	34,96
marki niemieckie	212,62
guldeny gdańskie	173,30
szylingi austriackie	124,96
liry włoskie	46,79

Ceny targowe w Bydgoszczy
Nabiał: jajka 2,10—2,20, masło 2,60—2,80, śmietana 2,30—2,40, ser 0,40—0,50.
Jarzyny: marchew 50—70 pęczek, buraki 25—30 pęczek, rabarber 40—50, cebula 45—50, szpinak 15—20, sałata 20—35, szparagi 1,50—2,00
Drób: kurczęta (para) 3,00—5,00, kury 4,00—6,00, gęsi 6,00—8,00, kaczki 5,00—6,00, indyki 7,00—10,00, gołąbki para 2,00—2,50.

— Firma Tadeusz Ferber, magazyn biawatów, Gdańska 38 (narożnik ul. Cieszkowskiego, tel. 819) sprzedaje wszelkie wiosenne towary wobec nieudanego sezonu wiosennego po znacznie niższych cenach. Wybór w tych artykułach jest nadzwyczaj wielki. Sliczne deseniowe woale, musliki welniane i bawelniane, satyny itd. wszystko to po niebywale niskiej cenie. — Radzimy naprawdę przekonać się, a kto wejdzie, niewątpliwie poczyni korzystny zakup. Zwracamy uwagę na ogłoszenie.

KALENDARZYK TEATRALNY.

Czwartek, 31 maja godz. 8: „Romans pana kasjera”.
Piątek, 1 czerwca o godz. 8: „Samson i Dalila”. Premiera.

Paweł Skiba Elżbieta Skiba
właściciel drogerji z domu Blank
zawiadamiają o ślubie swoim.
Berlin, 10 maja 1928 r. (7608)

Konkurs!
Na sprzedaż zespół: 13846
LOKOMOBILA PAROWA
DYNAMO
z powodu powiększenia Elektrowni.
Do dostawy należą: Lokomobila R. Wolfa z kondensacją 60/90 k. m. do niej dynamo prądu stałego na 200 amp. i 250 wolt przy 670 obrotach na minutę komplet z pasem i dodatkami na fundament w ruchu w bardzo dobrym stanie.
Zapytania kierować należy do Magistratu. Wągrówiec, (Wlkp.) dnia 21 maja 1928 r.
Magistrat
(—) Kuchczyński.

W dniu 14-go czerwca br. o godz. 10-ej rano odbędzie się na składnicy celnej (gmach Ekspedycji Towarowej) (14014)
sprzedaz licytacyjna
zalegających towarów: wyroby z drutu miedzianego, samochód, stal drobno wymiarowa, 2) żywność, wyroby stolarskie, pod 2) powrotny wywóz zagranicę. — Bliższe dane w ogłoszeniu wywieszonym w Urzędzie Celnym. Wzywa się odbiorców do wykupienia towarów przed terminem licytacji najpóźniej w dniu Heytacji bowiem straca prawo rozporządzenia towaru. Urząd Celný Bydgoszcz.

Pierwsza Polska Fabryka Maszyn do pisania wykonuje:
najtrudniejsze reperacje wszelkich rodzajów maszyn do pisania i liczenia pod gwarancją prawidłowego funkcjonowania — szybko i tanio.
Specjalny dział naprawy manometrów, obrotomierzy i liczników. (13951)
Biuro fabryczne: Bydgoszcz, ulica Malborska 15.

PIANINA
w znakomitym wykonaniu, po umiarkowanych cenach także na dogodnie raty do 18 miesięcy, poleca
B. SOMMERFELD, Fabryka pianin
Bydgoszcz, ul. Promenada 44-45
Telefon 883 Magazyn ul. Śniadeckich 56 Zał. 1905 r.
Grudziądz, ul. Groblowa 4. (28982)
Na Wystawie Wodnej otrzymała moja firma jako jedyna firma tej branży złoty medal Izby Przemysłowo Handlowej.
Taksamo na tegorocznej Wystawie Gastronomicznej w Poznaniu odznaczoną została nasza firma wielkim złotym medalem.

Skład kolonialny
może być z mieszkaniem w większym mieście na Pomorzu do wydzierżawienia zaraz. Ożenek nie wykluczony. Suma potrzebna do wynajęcia około zł 4000 do 6000. Of. do Dz. Bydg. pod „13807”.

Prawdziwy miód pszczelny
kupuje każdą ilość
Fabryka Wyrobów Cukrowych
Bracia Tysler,
ul. Dworcowa 52.
7566

Na raty! Na raty!

ROWERY
damskie i męskie
różnych mark, nowe i używane kupuje się najtaniej w firmie
K. PUĆKA
Rudki, pocz. Trzemeszno pow. Mogilno. (7243)

Okazjal kamienie
Z powodu wyjazdu sprzedam z wszelkimi wygodami w Świeciu n/W., przy wpłacie 50 tysięcy zł. przynosząc roczn. czynszu 7200 zł. Zgłoszenia pod „4444” do Dzienn. Bydgoskiego. (13877)

Urządzenie olejarni
najnowszego systemu poszukuję celem kupna. Zgł. wraz z ceną i opisem względnie fotografją do „Par”, Poznań, Aleje Marcinkowskiego 11 pod „2231”. 14003
Poszukujemy natychmiast wykwalifikowanego
cukiernika
Bracia Tysler,
Dworcowa 52.
13989

Najtaniej
zakupuje się meble, lustra zegary, maszyny do szycia, maszyny do pisania, różne antyki, odzież, ubiwe, w Domu Komisowym Pomorska 6. 6275

NA RATY NA RATY
RADJO
APARATY I CZĘŚCI SKŁADOWE
Największy wybór nowości
ZAKŁADY RADJOTECHNICZNE
Inż. R. i T. JANKOWSCY
Bydgoszcz, Śniadeckich 2. Tel. 11-07.
6643

Biuralistki
rutynowanej ksiązkowej, władającej językiem polskim i niemieckim, biegłej w pisaniu na maszynie poszukuje natychmiast poważne przedsiębiorstwo w Poznaniu. — Zgłoszenia z podaniem referencyj oraz życiorysem przyjmuje „PAR” Poznań, Al. Marcinkowskiego 11 pod „Nr. 22,37”. (14002)

Podmistrz murarski
z długoletnią praktyką w budowlach na- i podziemnych oraz żelbetowym, z wykształceniem technicznym **poszukuje posady** li tylko w większych przedsiębiorstwie. Miejsowość obojętna. — Łaskawe zgłoszenia z podaniem warunków proszę skierować pod „Podmistrz 368” do filji Dziennika Bydgoskiego, Dworcowa 2. (7587)

Ostrzeżenie!
Niniejszem ostrzegam przed kupnem od kogokolwiek domu w Bydgoszczy przy ul. Matejki 2, ponieważ od 6 czerwca 1928 r. jestem wyłącznym właścicielem tego domu. (13962)
Stanisław Jan Gąsiorowski, Warszawa, ulica Chmielna 63.

Ogłoszenie.
Kasa Chorych m. Bydgoszczy podaje niniejszem do wiadomości, że osoby, zatrudnione w charakterze dozorców domowego, winny być z tego tytułu zgłoszone do Kasy Chorych. Niezależnie od tego czy są one już ubezpieczone w Kasie Chorych z tytułu swego drugiego zatrudnienia, choćby to ostatnie było głównem zatrudnieniem danych osób. (13968)
Zarząd Kasy Chorych miasta Bydgoszczy.

Ogłaszajcie się w Dzienniku Bydgoskim!

Napisowy wiersz tusty 20 groszy, każde dalsze słowo 10 groszy. 5 cyfr = 1 słowo — i, w, z, a = każde stanowi słowo.

DROBNE OGŁOSZENIA

Ogłoszenia większe pod niniejszą rubryką oblicza się na mm o 100%, drożej.

Dla poszukujących posady 20% zniżki. — Drobnie ogłoszenia przyjmuje się do godziny 9 przed południem.

Przetarg przymusowy Dnia 4go czerwca br. o godz. 11 przedpoł. sprzedawać będą najwięcej dającym za gotówkę w gminie Kokocko, powiat Chełmno, przed oberżą p. Weissa co następuje: 2 parówki, świnię, cielę, fortepian, maszynę do szycia 8 centnarów świni i jalo-wię. Zbiór reflektantów pól godziny przed licytacją u Weissa. Chełmno, dnia 28 maja 1928 roku. Lange, egzekutor pow. 13997

POLECENIA

Kliszki fotograficzne od amatorów przyjmuję do retuszu tanio, adres wskaże filja Dz. Bydg. Dworcowa 2. (7543)

Pianina pierwszorzędne, najlepszego gatunku krzyżowe czarno polerowane (Messingagrafen) kupi się najtaniej tylko w Toruniu Podgórna 22b. II prawo. (13994)

Gluchota wiczałna! Fenomenalny wynalazek „Eufonia“ zademonstrowany specjalistom. Sami się w domu wyleczyli z przytępienia słuchu, szumu i cieknięcia z uszów. Liczne podziękowania. Polecającą broszurę wysła bezpłatnie na żądanie „Eufonia“, Liszki koło Krakowa. (13993)

SPRZEDAŻE

Folwark 200 mórg kujawska ziemia, cena 200000 zł. Pryl, Dworcowa 34. (13953)

Gospodarstwo 172 morg. w powiecie inowrocławskim, ziemia dobra, dom mieszkalny czteropokojowy, pomieszkanie dla deputatnika, inwentarz: 5 koni, 22 sztuk bydła, marmoty kompletny, prywatne, 110.000 zł. wpłata 80.000 zł. 130.000 mórg pszennej ziemi na Pomorzu, 4 konie, 13 bydła, zabudowania dobre, inwentarz marmoty kompletny 80.000 zł. wpłata 50—60.000 zł. prywatne, sprzeda Wielewicki, Gdańska 103, przystanek tramwajowy przed biurem. 7601

Największy wybór domów, gospodarstw, składów itp. poleca „Pośrednictwo“, Hetmańska 25. (7593)

105 mórg ziemi pszennej, cena 40 tys. zł. zaraz na sprzedaż. Pryl, Dworcowa 34. (13954)

Kamienicę 2-piętrową, 2 składy, przy wpłacie 40.000 zł. sprzeda Biuro Centralne, Dworcowa 60, tel. 850. (7598)

Dom z oficyną i ogrodem sprzedam. Ks. Okropki 70. 13969

Dobrze zaprowadzona piekarnia, tygodniowy obrót 1000 zł. natychmiast do nabycia. Ceremuga, Keynia, Rynek nr. 16. 13925

Kamienica ze składem kolonialnym w rynku z powodu choroby właściciela natychmiast na sprzedaż. Ceremuga, Keynia, Rynek 16. 13926

Zamienie dom z 4 morg. dobrej ziemi na dom z interesem kolonialnym lub oberżą. Paczkowski, Chełmża, Działka, pow. Toruń. (13918)

Dom II ptr. wolny od hipotek, cena 32 tys. „Felicitas“ Świętojańska 6. 13971

Skład próżny, prowincja, rynek, urządzenie, mieszkanie, za 15.000 zł. sprzeda „Pośrednictwo“, Hetmańska 25. (7591)

Kamienica II p. z interesami w centrum miasta daje rocznego dochodu 18.000 zł., cena 155.000. Kamienica rogowa z interesami 60.000 zł. Kamieniczka II p. z interesami 45.000 zł. Kamieniczka I p. z interesami, przy tem 2 oficyny 360 zł. miesięcznie dochodu 30.000 zł. Jak również wiele innych obiektów poleca i świeżo zlecenia przyjmuje biuro Pogoń, Dworcowa nr. 80. (14017)

Cukiernia jadalnia, 3 pokojowe mieszkanie, cena 5000 zł. Biuro „Felicitas“ Świętojańska 6. 13972

Dom I ptr., ogródek i 2 morgi roli w Bydgoszczy bez długu korzystnie na sprzedaż. Wiad. ul. Św. Trójcy nr. 6 a, I ptr. 1. 13921

Skład rowerów, w małym mieście, blisko Bydgoszczy sprzedam lub na własny rachunek oddam. Wiad. w Dzien. Bydg. (14009)

Sprzedam swoją posiadłość wiejską 15 morgowa obsiana, zabudowania nasywne. Malina, Na wzgórzu 31, Bydgoszcz. 13927

Dębowa szafa 1,50 m., łóżka, stoły, 8 krzesel etc. na sprzedaż. Seminaryjna 8. (13967)

Niebywała okazja! Sprzedam maszynę do cegły i dachówek, oraz 500 płyt, maszynę do farby, cena i zapłata podług umowy. Zgłoszenia do B. Ziółkowski, Świecie n/W. Klasztorna 8. 7575

Tanio sprzedam nowy smoking, płaszcz zimowy, pateson i obrazy. Dworcowa 64, u p. Jagiełło. Tamże pokój z osobnym wejściem do wynajęcia. 1413

Niemiecki dog suka z rodowodem na sprzedaż. Wiadomość w Dzien. Bydgoskim. 14012

Motocykl Indian Biegh Chief balon elektr. spidometr na biegu rejestr z przyczepką. Stan pierwszorzędny, 2500. Chojcimska 2, parter. 7443

Sypialka nowa w lepszym wykonaniu sprzedam. Domański, Kujawska 18. (14015)

Samochód ciężarowy „Ford“ bardzo korzystnie byle zaraz sprzedam. Chełmża, ul. Kolejowa 2, 13992

Rower damski jak nowy i męski sprzedam. Dr. Warmińskiego 3, podw. (7600)

Sprzedam narzędzia ślusarskie, dźwignię nożnicę 500 kg. i t. p. Krakowska 17 I p. 5—6. (7534)

Korzystnie sprzedam jadalnię i męski pokój nowe. Dr. Emila Warmińskiego 14. (13970)

Mam korzystnie do oddania urządzenie warsztatu mechanicznego w tem tokarnia 3 m. oraz różne maszyny i narzędzia pomocnicze. W. Popielewski Małe Dźwierzno, koło Łobżenicy, stacja kolejowa Runowo Krainskie. 7590

Motocykl 2 cylindrowy 8 HP. „Puch“ w dobrym stanie zaraz tanio sprzedam. Oglądać w garażu u p. Kochańskiego ul. 3 Maja nr. 24a. 13952

Motocykl 2 1/2 P. S. Wanderer. Cena 450 zł, gotów do jazdy na sprzedaż. Czernacz, Gdańska 154. (7580)

KUPNA

Kupię samochód kryty mało używany z dobrych rąk za gotówkę. Murawski, Zblewo, pow. starogardzki. (13983)

Poszukuje składy, domy, wile, gospodarstwa Biuro „Felicitas“, ul. Świętojańska 6. 13973

LEKCJE

Kursy kroju i szycia. Nowy kurs rozpoczyna się 1. VI. nauka rzetelna. Kilka uczennice do szycia z uczelnych rodzin potrzebne zaraz. Misiewiczówna, mistrzyni Sienkiewicza 8. 7447

POSADY WOLNE

Kancelistka początkująca, potrzebna. „Pośrednictwo“, Hetmańska 25. (7592)

Advertisement for Drukarnia Bydgoska S.A. featuring an illustration of a man and text: „...owzem, owzem... po zmodernizowaniu naszego zakładu możemy wykonać wszelkie prace drukarskie jeszcze staramiej, szybciej i taniej, niż dotychczas... jako nowość uruchomiliśmy pierwszorzędnie urządzenie fotohemigrafie“

Młodsza księżkwa która samodzielnie prowadzi żurnal amerykański, biegną w języku polskim i niemieckim w słowie i piśmie może się natychmiast zgłosić. Of. z fotografią, odpisem świadectw oraz podaniem pensji przy samodzielnym utrzymaniu. Oferty pod „Żurnal“ proszę skierować do Gońca, Bydgoszcz, Dworcowa 52. 13955

Czeładnik piekarski zaraz potrzebny. Marcinkowski, Poniatowskiego 1. 13966

Czeładnik stolarski na białą pracę potrzebny. Dworcowa 76. 7602

Fryzjerskiego pomocnika poszukuję od zaraz. St. Jabłońska, Niedźwiedzia 4. Zakład fryzjerski. (13976)

Czeładnik blacharski może się zaraz zgłosić. A. Ciesiołka, zakład blacharski, Chojnice Pom. ul. Człuchowska 14. (13984)

Może się zgłosić dobry fortepianista lub fortepianista Wegner, kawiarnia, Chełmno, Grudziadzka nr. 19. (13999)

Pomocnik fryzjerski damsko-męski do największego zakładu fryzjerskiego potrzebny. J. Łoboda, Toruń ul. Chełmińska 5. 13996

Do składu artykułów piśmiennych poszukiwani uczniowie i uczeń. Zgł. Śniadeckich nr. 41 parter lewo. (7542)

Poszukuje do wszelkich zajęć domowych potrzebna od I. VI. br. Adres wskaże Dzien. Bydg. (14008)

Samodzielną uczelnią gospodynię przystojną lat 25—30 poszukuje samotny, bezdzietny dobrze sytuowany pan lat 35. Oferty z fotografią, którą się zwraca proszę złożyć pod „Dyskrecja“ do Dz. Bydg. 13936

Służąca do wszystkiego zaraz potrzebna. Łokietka 29, parter prawo. (7578)

Postugaczka potrzebna. Dworcowa 29, I ptr. (7583)

Poszukuje służącą do samodzielnego prowadzenia domu. Adres wskaże filja Dz. Bydg. Dworcowa 2. (7533)

Steperka albo podręcznika potrzebne od zaraz. Szmidt, Podgórna 1 w podwórzu. (7533)

Pomocnik fryzjerski męski potrzebny zaraz. Zgłoszenia Zbąszyń, Strzelecka 6, interes fryzjerski. 13991

Potrzebna służąca z dobremi świadectwami do lat 30. Zgł. od 5—7-mej Dworcowa 31, III p. Załachowski. (7597)

Kucharke poszukuje restauracja. Zgł. Toruń ul. Szczytna 2 w restauracji. (13995)

Dziewczyna młodszą potrzebną. Wiśniewska, Lubelska 7. (13958)

Uczniwa i porządna dziewczyna, która samodzielnie gotuje potrzebna od 1 czerwca. Magazyn obuwi, Gdańska nr. 5. (7579)

Posługa potrzebna od 1 czerwca Krakowska 3. Szretery. 7586

Służąca do wszelkiej pracy domowej porządna i uczciwa potrzebna 1. 6. 28. r. Zgł. ul. Chrobrego 3 w składzie. 7587

Kucharke do restauracji na wieś znająca dobrze kuchnię i zaprawę, oraz dziewczę do posługi potrzebne. Zgł. pomiędzy 11 a 13 w Biurze Ogłoszeń „Iro“, Herm. Frankiego 3. 14000

Młodsza służąca potrzebna. Zgłosz. do godz. 4 po poł. i od 7 wiecz. Antczak, Krakowska nr. 17, II. (13917)

Do wynajęcia róg Warszawskiej - Śniadeckich pokój parterowy do interesu piwnica stajnia. Zgłosz. Gdańska 142, Przybora. (7187)

MIESZKANIA

Mieszkanie 1 lub 2 pokoje z kuchnią poszukuję wprost od gospodarza. Placę czynsz podług umowy i zwracam koszt remontu. Zgłosz. proszę pod „Z. B. Zaraz“ do Dzien. Bydg. 13987

Pomieszkania 4—5 pok., możliwie od gosp. poszukuje się. Łask. Zgł. do filji Dzien. Bydg. Dworcowa 2 sub „Gwiazda“ (7540)

Mieszkanie 1—2 pokoje poszukuje bezdzietne małżeństwo. Warunek obojętny. Of. pod „Zaraz 1“ do Dz. Bydg. Pośrednicy wykluczeni. 13930

Zamienie mieszkanie komfortowe 2 pokojowe z wszelkimi wygodami, I piętro, centrum miasta Bydgoszczy na 2 lub 3 pokojowe na parterze w Poznaniu. Of. pod „H. M. 100“ do filji Dzien. Bydg. Dworcowa 2. 7530

POKOJE

Pokój umeblowany dla panienki do wynajęcia. Warszawska 22, II p. lewo. (7581)

Pokój umeblow. do wynajęcia. Świętojańska 21, parter I. 13929

Pokój umeblowany, wspólny dla inteligentnego pana do wynajęcia. Nakielska 8, II ptr. lewo. (14006)

Pokój umeblowany do wynajęcia. Cieszkowskiego 11, I ptr. prawo. 14005

3 pokoje na letnisko do wydzierżawienia. Pociągiew, Jeżewice 2 klm od Brzozy. 7609

Pokój Dworcowa 1a, I piętro. 7610

Pokój umebl. z utrzymaniem lub bez do wynajęcia. Dworcowa 66 II piętro lewo. 7603

Pokój umeblowany z osobnym wejściem do wynajęcia. Sienkiewicza 39, II prawo. 14070

Pokój umebl. z użytkowaniem kuchni wynajmuję. Kościuszki 48, II p. prawo. (7577)

Pokój umebl. do wynajęcia, z osobnym wejściem dla 2 panów. Śniadeckich 5, II p. prawo. (14016)

2 pokoje umeblowane z całym utrzymaniem dla dwóch inteligentnych panów zaraz lub później do wynajęcia. Śniadeckich nr. 43 II p. pr. 7485

Pokój umeblowany z utrzymaniem dla dwóch panów do wynajęcia. Wileńska 6, I. ptr. prawo. (7594)

Pokój dobrze umebl. do wynajęcia u Dobratz, Gdańska 53, II p. na prawo. (13979)

Pokój umebl. do wynajęcia Garbary 24, I lewo. (13978)

Pokój umeblowany, niekrepujący zaraz do wynajęcia. Ziorkowska, Cieszkowskiego 14, parter prawo w dziedzieln. (13842)

Pokój umeblowany Sw. Trójcy 12b parter. (13980)

Pokój umeblowany frontowy z osobnym wejściem, światłem elektrycznym i używaniem gazu do wynajęcia. Dr. Emila Warmińskiego 3, I. piętro lewo. (13960)

Pokój z osobnym wejściem do wynajęcia. Hetmańska 12, I ptr. lewo. 7588

Pokój dla 2 panów do wynajęcia. Paderewskiego 7, wejście Zamojskiego brama. 7585

Pokój wspólny dla młodszego pana do wynajęcia. Wileńska 12, parter lewo. 7584

Pokój umebl. z osobnym wejściem z utrzymaniem lub bez dla 2 panów do wynajęcia. Pomorska 57, I ptr. lewo. 7589

RÓŻNE

Pensjonat dla dzieci w lesisty miejscowości, troskliwa opieka. Wiad. Cieszkowskiego 20. Kursa Sekwana od 6—8. (7546)

Zgubiono srebrną torebkę damską zawartość srebrne szkło z łańcuszkiem w poniedziałek rano o godz. 1/22. Oddać za wynagrodzeniem w składzie Św. Trójcy 15. 13944

15—20 tys. zł z zapewnieniem walutowym na hipotekę poważnej nieruchomości w Bydgoszczy na dwa do 4 lat poszukuje zaraz. Zgł. do filji Dz. Bydg. Dworcowa 2. pod „G.Z.G.“ (7555)

Unieważniam skradziony dyplom szoferski, wykaz osobisty, legitymację Str. P. na nazwisko Kuhs Walenty, Garbary 11. (7561)

Zgubiono torebkę srebrną w pierwszej święto około godz. 7 po poł. w tramwaju. Ponieważ pamiętam, proszę się uczyćwego znalazcę usilnie o zwrot takowej za wynagrodzeniem. Irena Górecka, Bydgoszcz, Wełniany Rynek 3. 13938

Zgubiono papiery, dowód osobisty, legitymację na noszenie broni zaraz inne różne dokumenta na nazwisko Michał Łaguna, w drodze Samostrzel — Bydgoszcz Uczelniego znalazcę uprasza się o zwrot takowych do policji. (14007)

8—10 tys. zł pożyczka pewna hipotekę poszukuje. Procent według umowy. Oferty pod „P. K. 15“ do filji Dz. Bydg. Dworcowa 2. (7552)

Obełge rzuconą na p. Leokadje Nowacką zamieszkałą przy ul. Szczecińskiej z zalem odwołuje. K Szramkowski. (14024)

MATRYMONIALNE

Pani niezależna życzy sobie zapoznać pana miłego usposobienia, gdy możliwe załączyć fotografię. Łaskawe oferty pod „Dalekie szczęście“ do Dz. Bydg. (13985)

Wdowiec samotny lat 60 posiadający realności wartości 30000 zł pragnie się ożenić z uregulowaną i poteki potrzeba 9000 zł. Miłego usposobienia starsze panny lub wdowy do lat 53 posiadające cośkolwiek gotówki zechcą oferty złożyć do Dz. Bydg. pod „Wdowiec“ (13986)

Chrońca prywatny

zalatwia wszelkie, choćby najtrudniejsze sprawy sądowe, karne, procesowe, spadkowe, hipoteczne, waloryzacyjne, kontraktowe, spółkowe, najmu, podatkowe itd., śledzenie należności i udziela porady prawnej.

St. Banaszak,

Bydgoszcz, Cieszkowskiego 2. Tel. 1304. Długoletnia praktyka.

POLECENIA

Farbowanie włosów nieszkodliwe specj. Henné Porady bezpłatnie. Długoletni fachowiec. Budzyński, Jagiellońska nr. 65

Meble.

Jadalnie, sypialnie, pokoje mebl. i różne meble w wielkim wyborze od najwykwintniejszych do pojeźdźczych. Ceny i warunki najkorzystniejsze. Dobrzyński, Długa 4. 10671

Najtaniej

elegancka konfekcja damska, męska, dziecięca kapelusze, futra. „Regina“ Gdańska 48. (7340)

MEBLE

Najtańsze źródło zakupu w wielkim wyborze kompletnych pod gwarancją deb.: jadalni, sypialni, pokoi męskich, kuchni oraz mebli pojedynczych, także wyściełane solidnego wykonania własnych warsztatów na dogodnych warunkach poleca Ignacy Grajner, Bydgoszcz, ul. Dworcowa 8, telefon 1921. 9574

Meble!

Przy dogodnych warunkach polecam: kompl. pokoje męskie, kluby, jadalnie, sypialnie, kuchnie jako też pojedyncze meble, szafy, stoły, łóżka, krzesła, kanapy, fotele, biurka, lustra i inne przedmioty. Piechowiak, ul. Długa 8. Tel. 1651.

Powozy

wolanty, samojazdy, bryczki, polowczyki kryte, półkryte, gotowy wybór, najlepsze wykonanie, poleca Sperling nast., Nakło, przy dworcu. 28783

Blisowanie

karbowanie sukien wykonuje prędko, trwale i tanio „Valentia“, Cieszkowskiego 5, Mostowa 2, Gdańska 14. (7408)

Tapety

w najnowszych deseniach wielkim wyborze i niskich cenach poleca Pomorska 8. 10286

Leżanki

kanapy i materace najtaniej i pod gwarancją sprzedaje tylko Andrzej Nowak, ul. Podgórna 23, róg Wełniany Rynek. (2848)

Pasy,

gobeliny, sprężyny, jute, szpagaty, plusze, oraz wszelkie artykuły tapicerskie po cenach konkurencyjnych poleca U. Dykert, Bydgoszcz, Długa 45 I. Tel. 1984. (12073)

SPRZEDAŻE

Majątek 600 mórg pszennej ziemi, zabudowanie maszynowe, żywy i martwy kompl., cena 130 tys. zł, 870 mórg cena 170 tys. zł, 154 morgi cena 80 tys. zł i dużo innych poleca „Stella“, Dworcowa 64. (7536)

Gospodarstwo!

Sprzedam moje własne gospodarstwo składające się z 70 mórg dobrej ziemi, w tem 12 mórg łąki, z żywym i martwym inwentarzem. Stacja kolejowa Stara Pila. Cena według ugody. Wojciech Kołodziński, Przyjaźń, pow. 12004

215 mórg

buraczanej ziemi bonitacji 7 marek, ogrodu 4 morgi, 400 drzew owocowych, budynki dobre, inwentarz, przy mieście powiatowem. cena 150 tys. zł, wpłaty 80 tys. zł. — 100 mórg pszennej ziemi 45 000, 80 mórg buraczanej ziemi 36 000, 50 mórg pszennej ziemi 30 000. — Dom narożnikowy, cztery składy, komfortowy, centralne ogrzewanie, centrum Bydgoszczy, dochód 19.200 rocznie, cena 155.000, wpłaty 120.000 lub zamiana na majątek do 1000 mórg z dopłatą. — Wila 10 pokoi, komfortowa, centralne ogrzewanie 60.000. Przyjmuję zgłoszenia wszelkich nieruchomości. Szarek, Dworcowa 90, telefon 1909. (7539)

Piekarnię-Cukiernię i kawiarnię sprzedam natychmiast z całkowitem urządzeniem, dom zupełnie nowy we większym mieście na Pomorzu. Reflektanci zechcą się zgłosić do adm. Dz. Bydg. pod „Kawiarnia“. (18851)

Dom

dwupiętrowy, nowoczesny w centrum z ogrodem, cena 70 tys. zł, dom z interesami w centrum, cena 75 tys. zł, dom piętrowy, cena 10 tys. zł poleca „Stella“, Dworcowa 64. (7535)

Skład

kolonialny z mieszkaniem w mniejszym mieście przy ruchliwej ulicy do odstąpienia. Zgł. do filii Dzien. Bydg. Dworcowa 2 pod „Kolonialny“ (7351)

Dom

piętrowy w Bydgoszczy Filarecka 10 przy wieży wodociągów o 4 mieszkaniach na sprzedaż. Mieszkanie większe wolne dla kupca. Ziętowski, Poznań Traugutta 5. (18677)

Wila

9 pokojowa z wszelkimi wygodami w pobliżu miasta Torunia nadająca się także na biura zaraz do wynajęcia. Informacji udziela L. Sadecki, Mickiewicza 8, Toruń. (13701)

25 mórg

z inwentarzem za 10 000 zł sprzedam Sokołowski, Plac Wolności 2. (7532)

Dom

z wolnym 4 pokoj. mieszkaniem za 12 000 zł sprzedam Sokołowski, Plac Wolności 2. (7531)

Domek

w Bydgoszczy cały wolny ogród z 5 mórg dobrej roli tania na sprzedaż. Pośrednicy nie wykluczeni. Pomorska 13 II ptr. prawo. (18894)

10 mórg

ogrodu owocowego sprzedam. Gdańska 60, Gordon. 7559

Wila

z ogrodem sprzedam, ul. Kapielowa 3. (7563)

Sprzedam

moje przedsiębiorstwo handlowe położone w najlepszym punkcie miasta Torunia, nieruchomości pierwszorzędna. Przedsiębiorstwo zalicza się do pierwszej kategorii i cieszy się najlepszą opinią. Ewent. zamienię na mały majątek ziemski 300-600 morgowy. Of. do filii Dz. Bydg. Toruń pod „Zamiana“. 13703

Sprzedam

dom z oficyną, 6 pokoi wolne, cena 20 000 zł gotówka. Zgł. Sokołowski, Plac Wolności 2. (7547)

Kolonialka

interes (sklep) dobrze zaprowadzony z częścią urządzeniem i towarami korzystnie do nabycia. Adr. wskaże Dz. Bydg. (13393)

Na sprzedaż

2 rolwozy na 30 i 40 centarów. Ugory 12. (13879)

Pianino

używane sprzedam korzystnie. Koerdz, Królowej Jadwigi 4. 7402

Sprzedam

łóżko z materacem, lodow. nię kwiatnik. Podwale 20, lewa strona, I-sze piętro. 13903

Samochód Esseks

odkryty w porządku na chodzie sprzedam spieszenie za 5 tys. zł. Zgłosz. Gdańska 158, Butowski, telefon 1559. (18553)

Na sprzedaż

bryczka polowczyk, wóz roboczy i lepszy półszonrek. Podgórna 25. 13889

Bufet i kredens

debowy tania na sprzedaż. Pomorska 40, I ptr. prawo. (13903)

Powózki

wszelkiego rodzaju tania na sprzedaż. Wiadomość Hetmańska 35. 7511

30 skrzyń

na sprzedaż. Toruńska 119. 13360

Motocykl

3 1/2 P. S 2 cylindrowy w dobrym stanie tania na sprzedaż. Felski, Bydgoszcz, Sienkiewicza 27. 7470

Pianino

krzyżowe, dobry dźwięk sprzedam korzystnie Majewski Pomorska 75. 7477

Samochód

Benz 10/30 H. P. 6 osob. światło elektr., starter w dobrym stanie na sprzedaż. Cena 3700 zł. Wiadomość Koronowo, tel. 124. 7412

Wózek

dziecięcy w dobrym stanie na sprzedaż. Podgórna 25. (13890)

KUPNA

Kupię szyćbę do okna wystawowego 180x250. Plac Piastowski 1, I ptr. lewo. 13397

Pianino

używane w dobrym stanie kupię. Zgłosz. do filii Dzien. Bydg. Dworcowa 2 pod „M. P. 25“. 7569

Dom

z ogrodem kupię w bliskości dworca przy wpłacie 10 tys. zł. Handlarze wykluczeni Zgł. do Dz. Bydg. pod „W. N. I.“ (13382)

Kupujemy

używane meble i wszelkie antyki. Płacimy najwyższe ceny. Dom Komisowy, Pomorska 6. 6571

Kupię

repozytorjum skladowy. Wojciechowski, Jagiellońska 44. (7528)

Kafle

lub stary piec kafłowe kupię. A. Przybylski, ul. Gdańska 15. (7525)

LEKCJE

Udzielam lekcji literowania i maluje suknie i szale. Podwale 20, lewa strona, I-sze piętro. 13942

POSADY WOLNE

Agentów poszukuję. Zgł. od 1-3. Grudziądzka 12. (13879)

2 pomocników

siodlarskich potrzeba zaraz w Niemczynie, stacja Stempkowo, pow. Wągrówiec. Siodlarstwo, oberża, Łuczak. (13876)

Poszukuję

zaraz samodzielnego czeladnika rzemieślnika, który samodzielnie w dużych warsztatach pracował. Of. pod „Samodzielnym“ do filii Dzien. Bydg. Dworcowa 2. 7564

Pomocnik

fryzjerski potrzebny na stałe. Zgł. Jeznicka 17. 13392

Krawczyń

do sukien natychmiast się zgłosić. Kościelna 7 I piętro. (13886)

Pakier

trzeźwy z dłuższą praktyką w przedsiębiorstwach spedycyjnych, obaznany dokładnie z przeprowadzkami, potrzebny zaraz na stałą posadę. Dom Ekspedycyjno-Handlowy Rudolf Schimmelfenig, wł. Paweł Witkowski, Grudziądz. 13616

Poszukuje

kilku pomocników krawieckich zaraz, siły pierwszorzędne. T. Drzewiecki, Rojewo, pow. Inowrocław. 13912

Murarzy

10-15 dzielnych pucierów i uczni przyjmę. Nocleg i wyżywienie jest na miejscu. Wojciechowski, Chocimska 17. (13913)

Stenotypistka

z gruntowną znajomością książkowości, języka polskiego i niemieckiego potrzebna zaraz. Oferty z życiorysem nadsyłać, Ruskowski, Gdynia, wila „Jurek“. (13863)

Modelki

poszukuje artysta malarz. Zgłoszenia od 5-7. Gdańska 8, III piętro lewo. 13321

Do sukien

prasowaczka natychmiast potrzebna. Kościelna 7 I piętro. (13887)

Krawczyń

do robót ręcznych poszukuje Pom. Fabr. Bielizny i Konfekcji Zduny 17. 7498

Krawcowa

wykwalifikowana do szycia bielizny w dom potrzebna. Zacisze 5, parter prawo. (7527)

Krawczyń

do maszyn i do ręki przyjmuję Industria Bydgoszcz ul. Kujawska 124. (13848)

Poszukuje

się starszego nieznanego czeladnika piekarskiego który już samodzielnie pracował. Łask. oferty proszę pod adr. J. Omernik, Tczew, ul. Waska 5. (13563)

2 fryzjerki

i manikurzystki na sezon od 1. VI. lub 15. VI. b. r. mogą się zgłosić. Warunki z podaniem wieku proszę nadesłać Zakład damski Schiebler, Puck (Pomorze). 13935

Pomocnik

fryzjerski najchętniej na prowincji poszukuje stałej posady. Oferty do Dzien. Bydg. pod „F. P. 100“. 13948

Posługaczka

uczciwa i czysta w średnim wieku potrzebna od 15. VI. 28. Zgł. w czwartek i piątek od 3-5 po poł. ul. Długa 36, III ptr. prawo. (7562)

Wykwintna

kucharka może sienatychnąć zgłosić między 3-5 godz. popoł. Al Mickiewicza 17, I ptr. lewo. 13931

Dwie

działne kucharki na sezon letni do pensjonatu od 15. 6. wzgl. 1. 7. za dobrem wynagrodzeniem przyjmijmy W. Szenkinówna w Ostrowie p. Krokowa pow. Morski. (13670)

Gospodyni-kucharka

znająca się dobrze na gotowaniu praniu i prasowaniu sztywnej bielizny natychmiast potrzebna. Zgłoszenia: dnia 31 maja od 9-10 rano ul. 3 Maja nr. 13, I ptr. lewo. (7568)

Kucharka

potrzebna od 1. VI. może być dochodząca. Jagiellońska 61 m. 4. 7549

Porządne

dziewczę do dziecka może się zgłosić. Łuczowska, Dworcowa 70-71. (13864)

Potrzebne

dziewczę uczciwych rodziców do lat 16 do dziecka 1 1/2 roku na przychodnie. Of. do filii Dz. Bydg. Dworcowa 2 pod „A. O.“ 7572

Inteligentne

i rzetelne dziewczę od 16 do 17 lat, do lekkich prac domowych od 1. 6. potrzebne. Zgłoszenia uprasza A. Chwiałkowski, Dworcowa 81. 7509

Służąca

do wszystkiego umiejąca bardzo dobrze gotować poszukuje zaraz. Zgł. ul. Polanka 2. (7505)

Poszukuje

służącą uczciwą i przyjeźdną. Wiadomość Długosza 14, III p. 13909

Służąca

silna i uczciwa do wszelkich prac ze wsi przebna od 1. VI. Promenada 29. 13914

Służąca

zaraz potrzebna do młodszego małżeństwa z jednym dzieckiem. Bargiel, Kujawska 127. 7544

Dziewczę

do posyłek i prac domowych może się zgłosić. Szreter, Mostowa 11. 7530

Dziewczyna

16-18 lat do dzieci potrzebna zaraz. Cieszkowskiego 10, I ptr. (7574)

Dziewczyna

do dziecka oraz lekkiej posługi domowej może się zaraz zgłosić ulica Ujejskiego nr 29. (13584)

Chłopca

do posyłek poszukuję. Dr. Jasiński i Spikowski adwokaci. Gdańska 165. 13957

Ucznia

z lepszym wykształceniem do lat 18-tu do składu i biura rowerów, instrumentów muzycznych i artykułów sportowych przyjmijmy natychmiast Kiełpiński, Grunwaldzka 146. (13693)

Uczni(ce)

przyjmę. Pędracki, Śniadeckich 21. (7557)

Uczennice

do szycia przyjmę. Plac Piastowski 12. (7570)

Poszukujemy

6-8 dziewcząt do pracy powyżej 13 lat, które już były zatrudnione w fabryce cukierków. Zgł. w biurze fabrycznym Dworcowa 52. Bracia Tysler. 7565

POSADY POSZUKUJA

Pokojuca

uczciwa poszukuje posady w mieście lub na majątku od 1. 7. br. Zgłosz. pod „Lipiec“ do Dzien. Bydg. 7294

Gospodyni

w średnim wieku poszukuje posady jako samodzielna od 1. 7. 23, (dotychczas na niewypowiedzianej posadzie. Zgł. M. Walkiewiczówna, Majętność Potulice poczta Zielice pow. Wągrowiec. 13676

Bufetowa

do bufetu z dobrimi świadectwami poszukuje posady. Zgł. do filii Dzien. Bydg. Dworcowa 2 pod „Bufetowa“ (7558)

Rutynowany

obligacista zarazem (jazzbandzista) wolny. Skrzypczak, Jagiellońska 32, Bydgoszcz. (7541)

DZIERŻAWY

Ogród

owocowy i warzywny wdzierżawie. Wełniany Rynek 13. Jeż. (13932)

Letnisko

do wynajęcia, las, kolej w pobliżu. Wiadomość Jackowskiego 33 III ptr. lewo. (13883)

Letniska

poszukuje się na lipiec i sierpień 1-2 pokoje z używalnością kuchni w pobliżu Bydgoszczy i stacji kolejowej. Pożądane las i woda. Of. do filii Dz. Bydg. Dworcowa 2, pod „33“ 7226

Letnisko

do wydzierżawienia, 2 pokoje i kuchnia. Brzoza, właśc. Antoni Oskwarak. 13924

MIESZKANIA

Mam

3 pokojowe mieszkanie przy Placu Piastowskim chcąc zamienić na 2 pokoje. Of. do Dz. Bydg. pod „T. T.“. 13939

Z

Dnia 29 maja 1928 r. zmarł śmiercią tragiczną wskutek nieszczęśliwego wypadku

Paweł Szczukowski

kapral 6 baterji 15 p. artyl. p.
Pułk stracił w Nim wzorowego, młodego podoficera, który zginął na posterunku swej służby.

Cześć Jego pamięci!
Oficerowie, podoficerowie i szeregowi 15. p. artylerji polowej.

Bezinteresownie!

Jeżeli Ci brak energii, równowagi, jeżeli cierpisz moralnie i nie znasz wyjścia, napisz do psychologa-redaktora Szyllera Szkolnika, autora prac naukowych. Nadeślij charakter pisma swój lub zainteresowanej osoby (los Twój należy nie tylko od Twoich zdolności i czynów, lecz od ludzi, z którymi się łączysz). Zakomunikuj imię, rok, miesiąc urodzenia, kawaler, żonaty, wdowiec, ilość osób najbliższej rodziny, a otrzymasz szczegółową analizę charakteru, określenie zalet, wad, zdolności, przeznaczenie. Odpowiedź na szczerze zadane pytania, jak również horoskop słynnego medium Mille Evigny. Wszystkim czytelnikom „Dziennika Bydgoskiego” bezinteresownie. Lecz na pokrycie kosztów ogłoszeń, wydatków pocztowych i kancelaryjnych załączyć 2 zł (można w znaczkach pocztowych). Osobście przyjmuje w godz. 12-7. Prośki, odczyty, podziękowania najwybitniejszych osobistości. Warszawa Psycho-Gratolog Szyller Szkolnik. Redakcja „Swi”, Nowowiejska 32 m. 6. Ogłoszenie wyciąć i załączyć do listu. (12972)

Konkurs.

W Kasie Miejskiej w Miasteczku nad Notecią wakuje od 1/VI 1928 r. posada **rendania miejskiego** z poborami grupy XII, szczebel a. Wnioski należy przesyłać na ręce burmistrza Ziarnka najpóźniej do dnia 2/VI 1928 r. Warunek przyjęcia: praktyka rachunkowo-kasowa.

Magistrat. (—) Ziarnek. (13937)

Wydzierżawienie sadów i alei owocowych

należących do Dóbr Samostrzelskich, odbędzie się w piątek, dnia 8 czerwca br. o godzinie 12 w kasie w Samostrzelu przez licytację za natychmiastową zapłatą.

Blizsze warunki podane będą w terminie przed rozpoczęciem dzierżawy. (13907)

Zarząd Majętności Samostrzel.

Tegoroczna sprzedaż traw

na łakach Majętności Łabiszyńskiej odbędzie się przez licytację za gotówkę w Olympinie u p. Krzeszewskiego w poniedziałek, dnia 11 czerwca 1928 r., we wtorek, dnia 12 czerwca 1928 r. Początek zawsze o godzinie 10 rano. (13932)

Główna Administracja Majętności Łabiszyńskiej

Piegi

łóteplamy, opalenizną usuwa pod gwa-

Fabryka powozów

rancją aptekarza Jana Gadebuscha „AXELA”, krem od piegów 1/2 słoika 2,50 zł, 1/4 słoika 1,50 zł do tego mydło „AXELA” 1 kaw. 1,25 zł, 3 kaw. 3,50 zł. Do nabycia w Bydgoszczy w następujących drogerjach:

Apteka pod Aniołem, Gdańska, Fr. Bogacz, Dworcowa 94, St. Bożęński, Gdańska 23, M. Buzalski, Grunwaldzka-Drogerja, Drogerja pod Lwem, Stankiewicz 48, Drogerja pod Łabędziem, Gdańska 5, Foto-Drogerja, Jagiellońska 43, J. Gluma, Dworcowa 19a, M. Górecki, Pomorska 8, H. Górecki, Poznańska 4, W. Heydemann, Gdańska 20, B. Kierowski, Długa 64, Kindemann, Nakleńska, Kopezyński, Sniadecich, I. Kotłega, Dwocewa 13, Apt. Kuźaj, Długa A. B. Lewandowski, Długa 41, J. Owczarzak, Grunwaldzka nr. 13, Apteka Piastowska, Pl. Piastowski, Apt. Ig. Rochon, Nieszawie, Karol Stark, Gdańska 43, Apt. Umbreit, Bydgoszcz-Okole, Aptekal drogerja H. Walter, Gdańska 37, Schiefelbein, Bydgoszcz, Boćianowo, Nowicka, Bydgoszcz, Zbożowy Rynek 3, A. Kloniecki, Osie (Pomorz), Br. Gruber, Włocławek (Rynek 6, A. Sturzel, Nakło, Hallera 133. (4280)

dawn. Sperling-Nakto Telef. 80. Rok zał. 1864. Poleca swoje uznane i renomowane wyroby — na składzie wielki wybór 13552) gotowych

powozów i bryczek od najskromniejszych do najwykwintniejszych. **Odnawianie i wyrestaurowanie używanych starych pojazdów** wykonujemy prędko, solidnie i po umiarkowanych cenach.

UWAGA! Przy fabryce warsztat reperacyjny maszyn rolniczych.

Młyn wodny nowo wybudowany o przemiśle na razie 60 ctr. na mąkę lecz obecnie powiększa się przemiał 150 ctr. na dobę, do tego 36 móg wraz z budynkami, stajnie, chlewy i dom mieszkalny. Cena 120 tys., wpłaty 40-60 tys. reszta na dogodnych warunkach spłaty. Zgł. przyjmujcie Pilehta, Pila - młyn p. Skoki (Poznańskie). 13707

Dr. Eugenjusz Czaykowski

specjalista chorób wewnętrznych i nerwowych z dnem 1 czerwca **ordynuje wyłącznie w Inowrocławiu**, ulica Solankowa 21 aż do odwołania. (7576)

Cierpisz na: **REUMATYZM, ŁAMANIE i t. p.** używaj tylko (12104) **„SAPOMENTHOL MATULI”** Ogólnie znany i przez licznych lekarzy polecany! — Prawdziwy tylko z marką ochronną „PALMA” Wytwórca: **EUGENJUSZ MATULA** Fabryka Środków Leczniczych w Krakowie.

Bardzo poważne przedsiębiorstwo handlowe **poszukuje czynnego lub cichego wspólnika** z kapitałem 100 do 150 tysięcy złotych. Zgłoszenia do „PAR” Poznań, Al. Marcinkowskiego nr. 11 pod nr. 21,290. (13874)

PIANINA

przez artystów uznane, premjowane **złotym medalem** kupuje się najkorzystniej i na dogodnych warunkach spłaty **w CENTRALI PIANIN** Bydgoszcz, (25872) ul. Pomorska 10. Tel. 17-38 Zastępstwo: Łódź i Lwów.

Poszukujemy zaraz ewentualnie od 1 lipca b. r.

samodzielną siłę kierowniczą

do działu galanterji i towarów krótkich

oraz

starszą ekspedjentkę do działu obuwia

z gruntowną znajomością języka polskiego i niemieckiego. Oferty z odpisami świadectw, fotografią i podaniem gaży składać do

BYDGOSKI DOM TOWAROWY ulica Dworcowa 10/12. 13974

Poszukujemy do Gdańska możliwie zaraz

korespondenta i stenotypistki

z gruntownymi znajomościami języka polskiego i niemieckiego. **Tylko rzeczywiście rutynowane siły** zechcą złożyć oferty z odpisami świadectw, podobizną i z podaniem swych pretensji do administracji Dziennika Bydg. pod „14001”. 14001

KUPUJCIE WYROBY
Boguna
firmy **C. F. MÜLLER i SYN** BOGUSZEWO-POMORZE.
FABRYKA POWIDEL BURACZANYCH MARMELAD I POWIDEL SŁIWKOWYCH
ADRES TELEGRAFICZNY: „BOGUNA”
ROK ZAŁOŻ. 1881. — TELEFON 1 i II.
WSZĘDZIE DO NABYCIA.

W Restauracji pod Lipą

blisko Chorażówki
Będzie **wielkie strzelanie o nagrody** z wiatrówką,

Gospodarz Bosiacki zresztą znanej marki Szykuje ponoć bardzo cenne podarki. Więc wszyscy się do niego wybierajmy I wyznaczone nagrody zdobywajmy.

F. Bosiacki, gospodarz ul. Gdańska nr. 90. 13911

Stenotypistkę

biegle stenografującą i piszącą na maszynie, możliwie również w języku niemieckim i oznajmioną z księgowością, **poszukuje się zaraz.** Oferty wraz z odpisami świadectw, podaniem pensji i daty wstąpienia pod: Zakłady Przemysł. „Winkelhausen”, Tow. Akc., Starogard (Pomorz). 13873

Młodsze pewnego buchaltera

z ładnym charakterem pisma, dobrą znajomością języków polskiego i niemieckiego **poszukuje do natychmiastowego objęcia** posady większe przedsiębiorstwo handlowe.

Obszerne oferty z dołączeniem odpisów świadectw prosimy złożyć w administracji niniejszego pisma pod „Młodsze”. (13949)

Książkowy(a)

pewny w prowadzeniu księgowości amerykańskiej, znający dobrze język polski i niemiecki w słowie i piśmie, od 1 lipca poszukiwany. Zgłoszenia z odpisami świadectw i podaniem wymaganej pensji do „Segrobo” T. z o. p., Bydgoszcz, Dworcowa 39. 13673

Zarząd Drogowy pow. wyrzyskiego, **poszukuje 25 do 50 kamieniarzy**

do tłuczenia kamienia narzutowego na szaber. Wynagrodzenie za potłuczenie 1 m³ surowego kamienia na szaber wynosi 6 zł.

Zgłoszenia przyjmuje dozorca szosowy p. Górzyński w Nakle. 13875) Zarząd Drogowy powiatu wyrzyskiego.

Poszukujemy zaraz lub później

LOKALU

z oknami wystawowymi i pobocznymi ubikacjami w śródmieściu. Oferty nadsyłać pod „Spółka Akcyjna” do ekspedycji niniejszego pisma. (13934)

SAPO-KALINUS

42% tł. czystego lnianego oleju w sądkach po 50 funtów

SZARE MYDŁO

ziarniste, 25, 50 i 100 funt.

Proszki do prania „Króla-Polar” 35% tł. — z podarkami (13981)

MYDŁO GLICERYNOWE tuz. 1.20. 2.40. 3.60, opak. po 1 tuz. — poleca

JULJAN KRÓL FABRYKA CHEMICZNA Bydgoszcz, Nowy Rynek nr. 11.

Jeżeli ogłoszeń: 20 gr. za milim. i lamowo, szer. 38 m/m. Za reklamy na stronie przed ogłoszeniami 50 gr., w tekście na drugiej i trzeciej stronie 90 gr., na dalszych stronach 75 gr. za milim. i lam., szer. 67 m/m. Drobne ogłoszenia słowo tytułowe 20 gr., każde dalsze 10 gr.; dla poszukujących pracy oraz na nekrologi 20% zniżki. Przy powtórzeniu ogłoszeń udziela się rabatu. Przy konkursach i dochodzeniach sądowych wszelkie zniżki upadają. — Ogłoszenia zagraniiczne 25% dopłaty. — Ogłoszenia skomplikowane oraz z zastrzeżeniem miejsca o 20% drożej. Terminowe umieszczenie i przepisane miejsce administracja nie odpowiada. — Miejsce płatności: Bydgoszcz. — Konta bankowe: Bank Związku Spółek Zarobkowych, Bank Ludowy, Bank Gospodarstwa Krajowego, Bank M. Stadthagen. — Konto czekowe: P. K. O. 203713 Poznań.

Wydawca, nakładem i czcionkami: Drukarnia Bydgoska Sp. Akc. w Bydgoszczy. — Redaktor odpowiedzialny: Henryk Ryszewski w Bydgoszczy.

